

Lackfi János

Milyenek MÉG a magyarok?

P. Szathmáry István rajzaival

Lackfi János

MILYENEK MÉG A MAGYAROK?

Ínyenceknek

HELIKON

© Lackfi János, 2013

© P. Szathmáry István, 2013

Illusztrációk

P. Szathmáry István

ISBN 978-963-227-407-2

Tartalom

FÜLED BOKÁIG

A KÍNAIAK A GOLYÓIKKAL SZÁMOLNAK

SZADISTA BÖLCSŐDALOK

HOGYAN SZÁLLÍTSUNK ANYÓST?

MAGYAR NYELVLECKÉK HALANDÓKNAK

HOMÉROSZ ÉS A FOCIVÉBÉ

ÚSZNI A BETONBAN

KÜL EZ A PLÉSZ

MAGYAR NYELV ÉS NYOMDAFESTÉK

SZERÉNY, MINT AZ IBOLYA

PECÁZZUNK REFORMHALAT!

ROKONOK ÉS RÓKÁZÁSOK

JOBB MA EGY POFON MINT HOLNAP EGY TÚZHARC?

KÜLMAGYAROK

RÉGEN TÉP

HAJH, DE BÜNEINK MIATT

LEDZSEN EDZS SZHÉJP NAPOD!

TÁVGYÓGYÁSZ ÉS FEKETE MACSKA

VANDÁLOK

FIGYELEMCSAPDA AVAGY UTAZZUNK EGYÜTT!

EZERMESTEREK

FOGJUK MEG, ÉS...

MEGÁLL AZ IDŐ

KETTŐ A MAGYAR IGAZSÁG

TUTIMEGMONDÓK

TUJÁZÁS

FÜLED BOKÁIG

A magyar ember eltöprengett, vajon miből tudható, hogy ő éppen magyar.

Abból, hogy vallja, borban az igazság, ezért pár pohár után az asztalt kezdi csapdosni, és kijelenti, hogy mindig neki van igaza. Vallja azt is, hogy sörben a békesség, ezért pár korsó után jószágon kijelenti, hogy mindenkit szeret, és mindenkinek igaza van. A pálinkában ilyen elvont fogalmak nincsenek, azt inni kell, a többi majd kiderül.

Abból, hogy minden külföldinek kész elmagyarázni, nyelve agglutináló, mint a japán, vagyis kicsi darabkákból van összebütykölve az összes szó. A japánokkal egyébként abban is egyetért, hogy minden tisztességes ember először a vezetéknévét adja meg, s csak aztán a keresztnévét. Ez így logikus, nem tudni, miért nem értik a többiek!

Abból, hogy titkon büszke szitkozódási kultúrájára, és megszámolta már, hogy nevezetes „b” betűs szavunk különböző igekötőkkel felszerelve legalább kilencféle értelemmel bír.

Abból, hogy végtelen mennyiségben képes disznó vicceket, anyósvicceket, rendőrvicceket és zsidóvicceket mesélni.

Abból, hogy a tésztát édességnek tekinti, mákkal, dióval, lekvárral eszi, és ezzel idegrohamba kerget minden becsületes olaszt.

Abból, hogy hisz a szent Levesben, melyet az étkezés elején szolgálnak fel, a szent Savanyúságban, melyet a húsetelhez szervíroznak, és a sajtról legfeljebb melegszendvics jut eszébe, semmiképp sem egy sajttál.

Abból, hogy míg az angol búcsúzás nélkül távozik, a magyar távozás nélkül búcsúzik.

Abból, hogy ajtóhoz érve előreengedi a hölgyeket, de bevág eléjük, ha kocsmába lép, hogy vadnyugati lovagiasságból saját testével fogja fel a repülő késeket.

Abból, hogy le-és felsegíti a hölgyek kabátját akkor is, ha azok nem akarják.

Abból, hogy kötelességszerűen megjegyzi, magyar ember evés közben nem beszél. Mondja mindezt teli szájjal.

Abból, hogy mások egészségére kívánja a tüsszentést, pedig egy dán inkább bocsánatot kér miatta.

Abból, hogy nem tűri a böfögést, pedig a mongoloknál ez a háziak főztjének kötelező dicsérete.

Abból, hogy nyilvánosan orrot fúj, pedig ez Japánban súlyos illetlenség.

Abból, hogy rászól arra, aki szívja az orrát, vagy szemrehányóan zsebkendőt nyújt neki, és nem tűri az étellel való szörcsögést sem, pedig ezek Japánban vagy Kínában természetes dolgok.

Abból, hogy hegynek hívja a dombokat és tengernek legnagyobb tavát.

Abból, hogy kedvenc tejtermékei nevét sehogy sem tudja lefordítani nyugati nyelvekre. Nem, nem fromage blanc, nem is mascarpone, nem is cottage cheese, hanem tejföl. Értik? Meg tejszín meg túró meg Rudi.

Abból, hogy az összes nép fiaival ellentétben a jobb kezén hordja jegygyűrűjét, gyémántot pedig a világért nem tetetne bele, mert az flancolás.

Abból, hogy ha valami nem sikerül, ötszáz éve ugyanúgy rálegyint, hogy több is veszett Mohácsnál, ha meg valami végzetesen rosszul sikerül, akkor vérben forgó szemmel kiáltja: nekünk Mohács kell!

Abból, hogy gyerekként ki kell állnia az esőre, mert attól nagyra nő, répát kell ennie, mert attól fog tudni fütyülni, és spenótot, mert attól lesz erős. Ha csak a vastartalom számít, afelől akár egy lapátot is szopogathatna.

Abból, hogy születésnapján meghúzgálják a fülét, és azt kívánják, bárcsak érne bokáig, pedig ez nem lenne sem praktikus, sem esztétikus.

Abból, hogy tudja, ennek a listának még nem ért a végére, és lehet, hogy soha nem is fog.

A KÍNAIAK A GOLYÓIKKAL SZÁMOLNAK

A magyar ember francia ismerősétől kapott egy jó adag, érettségi és felvételi dolgozatokból összeszedett gyöngyszemet. A szépreményű ifjak olyan örökbecsű információkkal ajándékoznak meg, mint hogy „a Titanic sorsa jól példázza a jéghegyek agresszivitását”.

Hogy „Franciaországnak hatvanmillió lakosa van, köztük sok állat”.

Hogy „a folyók mindig a víz irányába folynak”.

Hogy „a négyzet olyan négyszög, amelynek minden oldalán egyenesszög van”.

Hogy „a nulla az a szám, amelynek segítségével egyig számolhatunk”.

Hogy „minden páros szám osztható nullával”.

Hogy „a kínaiak a golyóikkal számolnak”.

Hogy „egy tonna legalább száz kilót nyom, ha jó nehéz”.

Hogy „a víz akkor iható, ha aki megissza, nem hal bele”.

Hogy „az atombomba ártalmatlan, ha áramot fejlesztenek vele”.

Hogy „George Sand olyan homoszexuális nő volt, aki a férfiakat szerette”.

Hogy „az olvasás azoknak való, akik nem szeretnek írni”.

Hogy „az államelnök minden november 11-én kitünteti az ismeretlen katona szüleit”.

Meg hogy „Pascal egész életét Montaigne esszéinek megírására szentelte”.

Persze honi diákjaink is állják a sarat. A magyar ember egyetemi felvételi dolgozatokban lelte az alábbi aranyszemcséket: „Örkény

István eredetileg patikus volt, de inkább mint író vált ismertté." No igen, bár ha öt ismert patikust kell mondani, Csontváry mellett ő is benne van.

„A katolikus nevelés nagy hatással volt Pilinszky lelkére, mely aztán egész életén át vele maradt." Teológiailag kifogástalan, hiszen a halál után a lélek távozik.

Babits a *Mint különös hírmondóban* „érzéki viszonyt létesít a fákkal". A perverzióknak nincs határa, ezt nevezik talán dendrofíliának.

Az egyik reménybeli hallgató úgy dicsérte meg Nemes Nagy Ágnest, mintha egy év végi jutalomkönyvbe róná sorait: „a madarak ismeretében is kiváló teljesítményt nyújtott".

József Attila magányos tevékenykedése is bizarr fényben tűnik fel, mikor „születésnapját egy kávéházi szegleten önjándékozással tölti". Életét pedig „sokoldalú hiányérzet jellemezte, melyet csak a vonat tudott megszüntetni".

Gimnazistáink felkészültsége sem vonható kétségbe.

Az aranyköpések közt akad erkölcsi nézőpontú: „Amíg Madách a börtönben sínylődött, felesége romlásnak indult."

Népesedési jellegű: „A janicsárok felmentek Budára, elszaporodtak és elfoglalták a várat."

Takarékos nyelvhasználatú: „II. Endre a Szentföldről visszatérve hazáját és feleségét fenekestül felforgatva találta."

Logikai rejtvénnnyel felérő: „A hős várkatonák általában nem érték meg a haláluk napját, mert már korábban elestek a csatában."

Akrobatikusan nyelvújító: „Dugovics Titusz hátsóját a falnak támasztotta, és azon felmászott."

Bizarrul biologizáló: „A századfordulón Ady termékenyítette meg a tudósokat."

Csak egy leheletnyit félrecsúszott: „A Hunyadi László olyan ballada, amelyben a főhőst feldolgozzák.”

Hazafiasan kurucos: „Arany János velszi bárdokkal sújtott le a Habsburg-házra.”

Majdnem pontos: „Leonardo da Vinci két olasz földbirtokos volt a középkorban.”

Egészségügyileg aggályos: „A mocsári vész 1526-ban volt.”

Meggyőződéses baloldali: „A Szent Jobb István király bal keze.”

Szociografikus színezetű: „A gesztenyesütögető néni kiáll a sarokra, és odacsalogatja az embereket a szagával.”

Egyháztörténetileg pajzán: „Boldog Margit az erény útját követte. Ártatlan életét és elsőszülött gyermekét az Úrnak ajánlotta.”

Sokat tapasztalt: „A középkorú lovagok a lovagi tornákon mindig egy hölgyet tűztek ki maguk elé.”

A magyar ember a listán végigtekintve kihúzza magát, hiszen tudásszintben hozzuk a világszínvonalat.

SZADISTA BÖLCŐDALOK

A magyar ember olvasott egy anekdotát, mely szerint az Amerikába szakadt magyar család kisgyermekét az óvónéni pszichológushoz akarja küldeni, ugyanis ijesztően agresszív fantáziálás jellemzi a kicsit. Égő csigát, vak madarat és megcsonkított tehenet rajzol például. A magyar anyuka elmagyarázza (elangelozza), hogy a magyar kissrác csupa kedves magyar gyerekdalt illusztrált, és rajzaiban nincs semmi, de semmi rossz: „csigabiga, gyere ki, ég a házad ideki'... csip-csip, csóka, vak varjúcska... boci-boci tarka, se füle, se farka...” Mikor az amerikai

hölgy érdeklődik, nincs-e a repertoárban valami optimistább dalocska, az anyuka lelkesen fordítani kezdi neki a „süss fel napot”, majd elkámpicsorodik, amikor eszébe jut a folytatás: „kertek alatt a ludaink megfagynak”.

A véres lábú gólyára vagy a sós kútba tett katicára ki se tértünk. Igaz, hogy előbbi legalább elsősegélyben részesíti a török megszállás ellen állatorvosi gesztussal tüntető magyar gyerek. Vajon ez lenne a kulcsmotívum? Egy sokat túrt nép már zsenge kortól trenírozza sarjait a szenvedésre? Persze ha körbepislantunk más népek háza táján, bőven találunk brutális Grimm-meséket gyereket sütögető boszorkánnyal, lányzabáló sárkányokkal. Nem beszélve Max és Moritz abszurd kalandjairól: ők a rossz gyerekek, akiket válogatottan kegyetlen halálnemekkel büntet az igazságos világ. Angol gyerekdalban is találunk olyan hollót, amely ráijeszt lovagló szülőre és gyermekére, minek következtében „lába-kezét törí ló-papa-lány”. Egy különösen édes francia nótácska pedig arra buzdít, hogy aki éhes, falja fel a fél kezét, ünnepnapon pedig egye meg a fejét. Lehet, hogy magyar földön bővebben terem az efféle gyerekhorror, de a magyar ember erről nem készített statisztikákat.

Egy bizonyos azonban: a magyarok nem ismerik őseik jelbeszédét, így sokszor sejtelmük sincs róla, milyen „korosztályos” mondókákat énekeltetnek az ártatlan csöppségekkel. A „nyitva van az aranykapu” vagy a „kerekecske-dombocska” alig leplezett erotikája már-már közmondásos... A magyar ember egyik népzeneész barátja azonban hitte is meg nem is, amikor az egyetemi néprajzkurzus oktatója felfedte előtte a nevezetes „boci-boci” titkát. Ez a dalocska ugyanis nem igazi borjúról szól, hanem afféle rejtjeles és kétes szerelmi oktatás, melyben az idősebb férfi feltárja az ősi bölcsességet a suhancok nagyobb okulására. A „boci” itt a leányokat jelképezi, akikkel nincs értelme kezdeni („se füle, se farka”), ehelyett oda célszerű menni gyakni (pardon, lakni), ahol szoptatós menyecske van (tejlet kapni), hiszen az anyatejes

időszakban létezik egyfajta természetes, hormonális fogamzásgátlás, mint azt tudjuk. Barátunk hitte is meg nem is a dolgot, ám mikor népdalgyűjtésen járt, gondolta, teszteli tudását a két nénikén. Játsszani kezdte nagy dévajul a „boci-boci”-t, mire az asszonyságok irulva-pirulva, vihogva szabadkoztak: „áj, fiataláember, miket jáccik itten, nám szégyánli, öregasszonok vagyunk mi mán”. Ettől persze még hihetjük ártatlanul, hogy döglött békák kuruttyolnak, katicák repdesnek és lepkék libegnek dalainkban. Bár azt a beregújfalui nadrághúzó mondókát nehéz mire vélni, mely szerint „digi-dugi, macska töki, harapd ki az András tökit”. A nép alighanem kevésbé lehetett szégyenlős, mint a mai magyar óvó nénik és dadusok.

HOGYAN SZÁLLÍTSUNK ANYÓST?

A magyar embernek van egy barátja, ő sikeresen kifogta a magyar anyós mintapéldányát, akiről tudományos értekezést lehetne írni. Értekezés helyett a magyar ember és barátja rituálisan összejönnek egy kocsmában és az anyós egészségére söröznek. Az első pár korszónál még csak a szokásosan kegyetlen anyósviccek kerülnek szóba.

- Mikor jó az anyós? Ha porhanyós!
- Milyen is az anyósfrizura? Középen elválasztva, baltával.
- Hogyan temessünk anyóst? Derékig és élve, hogy ápolhassa a saját sírját.
- Mi a kérdés, ha az anyós kimegy a temetőbe? Hát hogy ki hozza vissza a biciklit. Vagy hogy fekvéspróba lesz-e.

Ahogy aztán a korszók alja mind súlyosabban koppan az asztalon, megkezdődnek a komolyabb élettani fejtegetések.

A jó anyós ugyanis sohase szól bele olyasmibe, ami nem rá tartozik. Csak hát a jó anyós olyan széleskörűen tájékozott, annyira jól ismeri a közmédiát, a kereskedelmi médiát és a bulvársajtót, olyan komoly értesülései vannak az összeesküvés-elméletek és a fodrásznál keringő pletykák terén, hogy az amerikai futballtól az atomfizikáig terjedően nehezen elképzelhető olyan téma, amelyhez ne tudna érdemben hozzátenni.

A jó anyós orvosgénusz. Köhécsel a gyerek? Anyós rögtön telefonon keresztül műti, látatlanban mondja a diagnózist, küldi a (negatív) energiát, rögtön felismeri a száj-és körömfájás, az AIDS, a bubópestis és még jó néhány halálos kimenetelű betegség vírusát, s a hitelesség kedvéért ezek latin nevét sem mulasztja el közölni. Mondandóját széles körű orvosi statisztikákkal támasztja alá, egyik ismerőse unokájának pont ez a típusú köhécselése volt, aztán belázasodott, vért hányt és kisvártatva elhalálozott. Egy másik ismerőse habozott kihívni a rohammentőt, már gyűjthettek is a gyerekek koszorúra. Egy harmadik ismerős drágállta a mentőhelikoptert, és azóta gyászol, képtelen megbocsátani magának. A jó anyós azonban gyorsabb és hatékonyabb a rohammentőnél, a helikopternél, leszállítja az összes lejárt gyógyszert és több köteg gyógyfűvet, kezelésbe veszi az unokát, akit szülei maguktól a biztos halálba taszítanak. Mikor elhagyja a tetthelyet (ugyanis egy jó anyósnak csomó fontos dolga van, mégsem ücsöröghet álltó nap az unokája mellett, főként, ha már a végromlást elhárította), telefonon tartja a kapcsolatot, és tízpercenként kikérdezi, rendesen követik-e utasításait, milyen állagú a takony, a széklet és sok más hasonlóan érdekes dolog.

A jó anyós utazási iroda. Információs hálózata beszövi az egész világot, tudja, hogy Galapagosra nem érdemes, mert sok a mérges tintahal, Olaszban lesből támadó lábgomba tenyészik, Görögország felkapott és koszos, Horvátországban kizárt, hogy normális szállást kapjunk. A jó anyós szupertitkos csatornákon keresztül értesül a

legmegbízhatóbb ajánlatokról, és nagyon várja utólag a visszajelzést. Igen, anyuka, a koszt kitűnő volt (hogy örültek neki a kóbor kutyák!), a szállás isteni (a szobában terjengő zsíros ételszagot, a csótányokat és az egész pályás szúnyogletámadást leszámítva), a kiszolgálás álom (orrában turkáló, semmilyen emberi nyelven nem beszélő, lenőtt hajú, lusta szőkeség koszos térdzokniban), az árak nem is drágák (az extrém körülményekért felárat sem számítottak). Jövőre is anyukától kérjük a tippet!

A jó anyós életvezetési tanácsadó, rendőr, tűzoltó, vadakat terelő juhász. Édes fiam, ne merj így beszélni a lányommal, megint neki van igaza, inkább túlóráznál kicsit, hoznál több pénzt haza, joga van egy kis kikapcsolódáshoz, minek csináltál ennyi gyereket, semmi közöm hozzá, de törődj többet vele, mitől olyan nagy a mellényed, ha én nem adok kölcsön, ott ültök a nagy semmiben, ingyenélők, a véremet szívjátok, de majd lesz nemulass, ismerek egy remek ügyvédet, a gatyát is lepereli rólad, te szélhámos, hallgass anyukára, mindig jót akartam nektek, édes, kegyesen befogadtunk ebbe az előkelő családba, te meg úgy viselkedsz, mint egy bugris, lefogadom, hogy most is iszol valahol avval a lecsúszott alakkal, ti vagytok a város párba köthető két idiótája!

A sörök számának előrehaladtával egyre bátrabb a hangulat, egyre vagányabbak az anyósviccek...

„Az ember bemegy a temetkezési vállalathoz, hogy szeretné elhamvasztatni az anyósát. Mikor az eladó megkérdezi, milyen címre kell kimenni, a válasz így hangzik: – Nem szükséges érte jönni, kinn áll az üzlet előtt.”

Köztudomású, hogy a magyar ember anyósülésnek nevezi az autóban a sofőr melletti ülést, amelyet a francia „a halott helyének” keresztelt el, hiszen statisztikailag az ott elhelyezkedőket éri a legtöbb baleset. A jelenség nem teljesen hungaricum, bár minden idegen nemzet képviselője elámul a magyar anyósfolklór páratlan gazdagságán.

A finnek is leteszik a maguk garasát ebben az ügyben: a kocsi tetejére erősített síboxokat „anyósszállító ládá”-nak hívják. A németek szerint pedig az amúgy aranyhordónak becézett, különösen kegyetlen, hosszú tüskékkel felszerelt sivatagi kaktusz neve lenne „anyósülés”.

Azért a franciák sem angyalok, ha anyósügyekről van szó... íme, egy kis mintavétel: „Bemegy az ember a patikába, és arzént szeretne venni.

– De uram – feleli a gyógyszerértáros –, nem adhatok ki recept nélkül.

– És ha megmutatom az anyósom fényképét, az nem elég?”

A lengyelek is versenyben vannak: – Uram, elraboltuk az anyósát, és váltságdíjat követelünk!

– És mi van, ha nem fizetek?

– Akkor klónozzuk!

Így viccelődik a magyar ember barátja társaságában, míg az asztalon gyűlnek a sörösüvegek. Aztán a barát mobilja megszólal, ő pedig elsápad, pénzt csap az asztalra és menekülőre fogja. Telefonját fülére tapasztva a bejáratból visszafordul, és szélesen gesztikulálva, némán mutogat a készülékre: – Bocs', az anyósom végzett a vásárlással! Igen, anyuka, megyek már!

MAGYAR NYELVLECKÉK HALANDÓKNAK

A magyar ember világéletében szívesen elbabrált a magyar nyelvvel, ez volt egyik legkedvesebb, megunhatatlan játékszere. Némely településnevek már hangzásukat tekintve is mintha egy másik bolygóról, esetleg egy Lázár Ervinmeséből pottyantak volna ide: Bósárkány, Dunatétetlen, Ebergőc, Encsencs, Kajárpéc, Katymár, Kömpöc, Omboly, Patvarc, Rápolts vagy Vaszar.

Érdekes hely a festői Bükkben meghúzódó Sata falucska is... Az egyik szomszéd falu plébánosa azt írta ki a templom előtti faliújságra: „A mise elmarad, Sátán vagyok!”

A magyar embernek mindig fülig szalad a szája, amikor elszáguld a sztrádán a Halászaranyos felirat mellett. Hogy mi jut róla eszébe? Nos, a magyarok vérszomjas anyósellenessége, melyen nem győznek ámulni a külföldiek. Hogy jön ez egy ilyen aranyos nevű településhez? Nos, alighanem ott élhet az országban az egy főre eső legtöbb riasztó anyós: Halászaranyos már a nevét is a halá' szar anyósokról kapta...

A nyelvi mazsolázást folytatva vegyünk néhány meghökkentő napihírt. „Péntekre virradóra öngyilkos lett egy férfi ajkán.” Ez eddig rendben, de miért nem árulják el, hogy kicsoda? Férfiajakról a mélybe vetődni elég extrém módja az önpusztításnak, na de elárulhatnák, kiről van szó... A titok nyitja persze, hogy a férfi Ajkán vetett véget az életének, csak hát a rádióban nincsen nagybetű.

Egyes napihírek hallatán lázasan lobban fel a képzelet. Nézzük a következőt: „Torlódások akadályozzák a közlekedést beled környékén.” Komoly gond, hiszen ha tapasztaltál már torlódást beled környékén, tudod, milyen ez az emésztési patthelyzet, ellenségednek se kívánod. Micsoda megkönnyebbülés aztán, mikor Beled környékén végre megindul a forgalom! Igen, itt is egy városról volt szó.

*

Hát amikor a magyar ember bekapcsolja a rádiót, és ezt hallja: „tornázási munkálatok miatt az útvonalak lezárva”? Csodás látomás jelenik meg előtte, mintha csak musicalfilm lenne az élet! Rubint Réka karattyol az aszfalt közepén: „Hu-há, égjen a zsír, pucsítsál, ezzaaaz! Bocsi, fiúkák, most tilos itt kocsival.” Aztán persze leesik, hogy még nem lettünk Magyar Fitneszkoztársaság, csak a rádió

kapcsológombja csípte le a bejelentés elejét: „csa/tornázási munkálatok miatt az útvonalak lezárva”.

Az időjárás-jelentés is megajándékozhat pár tündéri lelettel. Hiszen amikor csöpp szórendi hibával közlik, hogy „hét közepén a hideg légtömegek elérik az ország területét, mely lassan Kelet felé húzódik”, ki ne érezné hátában a jeges borzongást. Magyarország lassan, de biztosan megindul Vlagyivosztok irányába...

Mit szóljunk egy ilyen nyelvtörőhöz, mely bemondói ajakról gördült le fesztelenül: „felment az áramáramára”? Hogy mi van? Szanszkritleckék középhaladóknak? Varázsigék kezdő varázslóknak? Ha tagoljuk, nem is olyan hatalmas a rejtély: „az áram ára mára”. A magyar embernek eszébe jutott, hogy kitűnő költőnk, Kemény István is ismeri ezt a módszert, egyik könyvében van egy hasznavehetetlen indiai varázsigé, mely így cseng: „ma gamrama radtam”. Igaz is, hiába ismételtük akárhányszor: „ma gamrama radtam, ma gamrama radtam, magamra maradtam!”, cseppet sem enyhül tőle az egyedüllét.

Hasonló varázsnyelvet idéz az a bekiabálás, amely egy megye III-as focimeccsen hangzott el, mégpedig a bíró rovására: „mititété-átatá?”. Ez biza nem etruszkul van, nem is bengáliul: egy közepes méretű magyar-magyar szótárral pillanatok alatt lefordítható: „mit ítéltél, átálltál?”. Ami persze az artikulálatlan verzióból nem evidensen következik. Hogy a nyelvi felhasználók szeretnek efféle kétes játékokba elegyedni, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az interneten kering ennek az aranyköpésnek egy javított, bővített változata. Egyik ilyen forrás szerint az eset Tét községben történt, a mondat pedig így hangzott eredetileg: „mititété-te-téti-tetü-átatá?”. A magyar ember csak az esetben tartja valószínűnek a nyelvi mutatóványt, ha aznap éppen a megye egyetlen logopédusa csápolta a lelátón.

A Nógrád megyei Terényben egy kis öregasszony hökkentette meg a magyar embert, amikor a következőképpen szakította félbe

kettejük eszmecseréjét: „no jó, kő mennyi ennyi annyi”. A magyar ember kapkodta csak a fejét, azt se tudta, mi merre hány méter, mi annyi, mi mennyi, hogy monnya, anyuska? Aztán persze kibogozta fejben a voltaképpen egyszerű képletet: „kell menni enni adni” a jószágnak, nem ördögösség ez, kérem, filhallás kell hozzá!

A sportkerékpáron ámuló falusiak ajkáról elcsendült nyelvtörőt se könnyű felfejteni: „hát az a víkon kerík hun mín”, bár hogy a vékony kerék miért ne mehetne ugyanott, mint a vastag, nehéz felérni ésszel.

Az alábbi párbeszéd is tartogat tájjellegű ízességet: – Apádék hogy vannak?

- Hát, csak énekűnek.
- Énekűnek? Sose voltak azok dalos kedvűek.
- Nem is úgy... Hanem csak ének, oszt űnek. Élnek-ülnek...

*

A magyar nyelv a japánnal is rokonságban áll, kiváltképp Eger környékén települt le jelentősre becsült japán kisebbség. Éppen ezért számtalanszor jelentik be a rádióban, hogy „akadozik a forgalom a sasuti-vasuti átjárónál”. Persze Sas úti és vasúti, de a távol-keleti hangzás vitathatatlan.

Pécs felé menet pedig, az út mentén, hasonlóan dallamos helynév muzsikál a magyar ember fülébe: „Palotabozsoki vízfolyás”. Be is indult tőle a mindannyiunk fejében kattogó Weöres Sanyika-gépezet:

Palotabozsoki vízfolyás, Ahol a Lacika árkot ás, Bűdös a meló, de jól fizet, Iszik a Lacika — nem vizet.

Keressük tovább nyelvrokonainkat, ez manapság újra divat, nem is csoda, tudjuk, ugye, hogy Jézus és Buddha is magyar volt. De pszt, ez titok! Mondjuk, ha már itt tartunk, ott az az Obama gyerek is... Most mondják, a Barack melyik nyelven jelent még bármit is?

Az első színes bőrű amerikai elnök naná, hogy magyar! Ennek öröme küldött neki hazánk egy üveg fűtyülős barackot, mikor megválasztották. Ránézett a címkére, és száját lebiggyesztve gondolta: „megint valami névre feliratozott ital, nem túl fantáziadús, az első vinotékában megrendelhető”.

*

Olykor roppant egzotikus nyelvi tájakon lelünk rokonokra. A magyar ember egyik ismerőse unokájával nézegette az akváriumot, mikor az apróság megkérdezte:

– Nagyapa, mit esznek a halak?

Nagyapa rájött, hogy nincs is túl egyszerű dolga. Egy ideig harakolt, próbálkozott: – Khalele, lelekha...

Majd kivágta a rezet: – Halhamit! — vagyis új szót alkotott, mely akár az Al Dzsazíra tévén is simán elsiklana: „Ibn el Khalhhamit!”

Így vált nyilvánvalóvá, hogy nem is olyan könnyű kimondani „haleledel” szavunkat, mely szintén jó helyen lenne arab csatornákon: Ajalla, akhella, khaleledel!

Számtalan meglepetést tartogatnak az út mentén kiállított reklámtáblák is, az egyiken ez a horrorisztikus felirat díszelgett: www.fuggoagy.hu. A magyar ember már vizionálta is az égből csüngő agyféltekéket, melyek között a vevő kedvére válogathat. Ekkor esett le, hogy valójában függőágyakat kínálnak e kevésbé gusztusos jelszóval.

Egy másik felirat valósággal kínálta a reklámszlogent. Ahogy a magyar ember megpillantotta a „Lenner Vendel sírkő” tábla cikornyás betűit, rögtön arra gondolt, a szécsényi vállalkozónak jó pénzért el kellene adni a nagyon is evidens szlogent: „Lenner Vendel, sírkő rendel”.

Még elgondolkodtatóbb persze az elegánsnak szánt jelmondat: „GOLFINGATLANOK ELADÓK”. Nagy adomány, hogy egyelőre még

tiszta a levegő, hiszen „golfingatlanoknál” ez garantáltnak tűnik. Ha már mindenki beköltözik, a légköri viszonyok, ugye, megváltozhatnak. Valami búzlik Dániában...

A magyar embernek boldogult Knézy Jenő jutott eszébe, aki hatalmas beleérzéssel közvetített az egyik olimpián: „és messzire száll a ujjhegye”. Oppardon, a „finn gerelyéről” volt szó, csak hogy, amint sötétben minden tehén fekete, ugyanúgy kiejtve minden jó pontos.

HOMÉROSZ ÉS A FOCIVÉBÉ

A kultúra elszánt hívei szeretnek panaszkodni, hogy jaj, a költészet meghalt, mindenki csak szappanoperát és valóságshowt néz, vagy gigászi partykon issza és kokszolja el a maradék agyvelejét (ahelyett, hogy ezt kocsmában tenné, mint minden valamirevaló művészlélek). Ehhez képest a magyar ember úton-útfélen a legkülönbözőbb versformákkal találkozik. Anno már Weöres Sándor is versbe olvasztotta a kifogástalan pentameterben csengő cégtáblafeliratot: „Tóth Gyula bádigos és vízvezeték-szerelő”.

A magyar nyelv azóta is tonnaszámba termeli az antik ritmusmintázatokat.

Csurog a hexameter a rádióból: „közvetítést hallottak a Berliini Filharmónia nagyterméből”.

Csöpög a közlekedési hírekből: „fennakadások vannak a városi közlekedésben”.

Tenyészik a hivatalokban: „gépjárművezető-igazolványok kiadása”.

Vörösmartyval kelnek-fekszenek a non stop büfé tulajdonosai: „péksütemény, szendvics s ami szem-száj ingere éjjel-nappal”.

Az állami gigacégek marketingfelelősei árgus szemmel őrködnek a klasszikus kultúra értékein, a BKV-nál verstanra ment el az a kegyetlen sok pénz, de legalább a feliratok rendben vannak: „jegykezelés megtörténtét a piros fény jelzi”.

A magyar áruházlánc pénztáránál is örök érték a görög-latin formakultúra: „áfásszámla-igényét, kérjük, előre jelezze .

A bulvárlapok újságírói kifogástalanul vizsgáztak egykori címlapfeliratukkal: „kábitószerezéssel vádolják Stohl Andrást”. Kicsit lomha a sor a sok spondeus miatt, de e tekintetben a görögök is kedvelték már a változatosságot.

Ha például Zeusz neve szerepelt egy versben, nyilván nem táncikált összevissza a metrum: „jó Zeuszunk csuda jópofa kis pasi, oly cuki, hogy még!” Nem, az istenségnek kijár a sok méltóságteljes hosszú szótag... A nemzet Bucija ugyan még csak félisten, de a spondeusaihoz jussa van neki is.

Egy kávékiadó automatára eme feliratot rótták ékes ókori metrumban: „túlzott pénzbedobás esetén érmét vissza nem ad”. A magyar ember lelki szemei előtt megjelent a látomás, ahogy néhány évezred múltával a régészek óvatosan kiássák ezt a gépet a vulkáni hamu alól, és miután hieroglifjeit megfejtették, ámuldoznak, micsoda művelt civilizáció lehetett, amely még instant kávé sem volt hajlandó hexameter nélkül kérni.

Aztán ott van napjaink hőseposza, a foci-világbajnokság, melynek kommentátora rímes hexameterben fogalmaz, vagyis rálicitál Homéroszra, aki úgy vélte, ez önmagában is elég kacifántos forma, nem kell berímelni: „rúgja előre, de nincs ott ember, bár Dani Alves küzd becsülettel”.

*

A magyaros formák ügyében sincsen ok panaszra. A magyar ember egy ízben a Remiz vendéglő előtt elhaladva látta, amint a kis pincérlány a napi menüt körmöli a táblára: „Gulyásleves csipetkével

940 forint". Nyilván meglepődött volna, ha közlik vele, hogy egy évszázados tradíció letéteményeseként magyaros nyolcas-hetesben fogalmazott, akárcsak Petőfi az *Itt van az ősz, itt van újra* soraiban:

*Itt van az ősz, itt van újra, S szép mint mindig, énnekem,
Gulyásleves csipetkével Kilencszáznegyven forint.*

Egy másik felirat is szembeszökően idézi klasszikusainkat: „Szociális Bringaprogram, Budapest”. A névadók bele se gondoltak, mégis nagyszerű költészeti folyamba illeszkednek ezzel a ritmussal. Csukás István írt egy Arany-és Vörösmarty-visszhangoktól hangos emlékverset, mely hibátlanul passzol ehhez az elnevezéshez.

Szociális Bringaprogram, Budapest, Régi költők ritmusában Jön az est.

ÚSZNI A BETONBAN

A magyar nyelv vadonatúj felhasználói, a gyerekek hatalmasakat alakítanak! Ahogy egy gyerek elképzei, megismeri, alakítja a világot, az valami örületes! A Tenkes kapitánya neki a „hentes kapitánya”, hiszen mást sem csinál, mint a labancok húsát szabdalja! A kölkök ámuló tekintete számára a házak „fel vannak bálványozva”, és tényleg, egy ilyen becsomagolt épület nagy, otromba bálvány! A kórházban pedig meggyógyítják a beteg hordókat, hiszen különben nem lenne kiírva az ajtóra: BETEGHORDÓK!

Valamelyik magyar suliba járt egy Fülöp-szigeteki fiú, alighanem diplomatacsemete, aki már egész jól beszélt nyelvünket, ha nem is értett minden árnyalatot. Az uszodában első alkalommal megkérdezi a tanár: „lépjen elő, aki nem tud leúszni ötven métert”. A fiú szégyenszemre, rettentő zavarban, egyedül jelentkezik. Kérdőre vonják, hogyan lehetséges, hogy valaki az óceán kellős közepén lévő szigeten ennyire kezdetlegesen ússzon. A fiú kijelenti, minden elismerése a magyaroké, az ő nagyapja, aki

gyöngyhalászként dolgozott, még képes volt leúszni harminc métert, az apja húszat, de ő tizenötnél sajnos akkor se tud lejjebb úszni, ha agyonütik. Persze rejtély, miként képzelte, a magyar gyerekek vajon hol szoktak ötven métert úszni lefelé? A Margit-sziget betonjában? A Balaton iszapjában, egészen magmáig?

A magyar ember felesége egyik este nagy lendülettel mesélte a gyerekeknek, hogy a rádióban hallottak szerint Afrikában a Tanganyika-tó vize pár fokkal felmelegszik, bizonyos lények kihalnak, mások elszaporodnak, borul az ökológiai egyensúly... Ámult a család legkisebbje, a pici lány, aki megpróbált mindig „terepszínt ölteni”, akár egy idegen országban ledobott kém. Mondjuk egy kazahul megtanított CIA-ügynök, akinek fejébe húzzák az usankát, aztán ledobják Kazahsztánban, boldoguljon, igaz, vannak kételyei, hogy lebukhat, ha megkérdezi valakitől: „plíjz, merre wan a khotschma”. Így van vele a csöppség is: ha elárulja, nem ért valamit, a nagyok rögtön ráförmednek, hogy lehet ilyen ostoba! Így aztán roppant bölcsnek próbál látszani, hogy megálljon a lábán. Akkor, ötévesen is komoly arccal kommentált tehát: igen, az nagy baj, ha fölmelegszik a TANGANYITOGATÓ. A család hosszan találgatta, mit is jelölhet ez a szó, a magyar ember valami ledér karib-szigeteki évnýtóra tippelt, ahol tangahúron penget a zenekar, mígnem egy ismerőse felvilágosította, hogy a „tanganyitogató” nem „micsoda”, hanem „kicsoda”, ez ugyanis a chippendale-fiúk magyar neve, és ha ők felmelegszenek, annak valóban globális mellékhatásai lehetnek...

KÚL EZ A PLÉSZ

A megfontolt nyelvtudósi szemlélet szerint a fiatalság laza stílusa valósággal ördögtől való, a magyar nyelv szentélyeibe ily alpári kifejezésekkel tilos berongyolni, oppárdon, betörni. Ha ki bárdolatlan szókkal ékíti mondandóját, az közönséges csíra, avagy

totál kopár gyökér, pontosabban pernahajder, kófic, esetleg „pöhös anyagóc”, ahogy Kálnoky László írja Shakespeare-halandzsájában. Az ilyen nem méltó komiszkenyérre és patakvízre, múzsák helyett csókdossa homlokon holmi tré luvnya, ámen.

A magyar embernek talán túl élénk a képzelete, mindenesetre borsózik a háta, amikor anyanyelv-őrzésről vagy anyanyelv-ápolásról hall. Semmi kifogása a derék nyelvészek és nyelvkedvelők tevékenysége ellen, de rémülettel tölti el az a látomás, amelyet e szavak sugallnak. Netán a magyar nyelv holmi szökött fegyenc lenne, aki mellett gumibottal kell posztolni és eltörni a lábát, ha meglépni próbál? Vagy halálos ágyán agonizál, szája habzik, homlokán vérverejték, és váltott nyelvápolók törölgetik arcát, próbálnak bele lelket verni?

Ehhez képest a magyar ember fülelni kezd úton-útfélen, és azt tapasztalja, hogy a magyar nyelv remek egészségi állapotnak örvend, valóságos bodybuilder, és nem is törvénytelenkedik többet, mint bármely más nyelv bármely más korban. Sőt, még csak az sem kijelenthető, hogy a szépen és izgalmasan beszélők mindig és mindenkor a választékosan értekezők közül kerülnének ki, az undok-rapper módjára hadoválok pedig nyelvünk gyilkosai lennének. Nincs nagyobb veszély, mint az unalom, az kásásítja meg, öli el a nyelvet, akár fennkölt, akár alpári természetű. Hiába modoroskodik valaki: „olybá vehetnök, miszerint amondók volnánk, hogy kiváltképp hőn rajongjuk a nyelvi kincsek tárházának pompázatos ékköveit”, ha a sok sallang között süvít az üresség. Ugyanígy hiába überlaza másvalaki, ha minden második szava a „wazze gecca”, „wazze gecca”. Mindkét változat éppoly unalmas, csak kinek ez, kinek amaz sérti jobban a fülét.

A magyar ember nagyon élvezi viszont a vagány és izgalmas szleng hozadékait. Annál, hogy „roppant módon kínos”, sokkal képszerűbbnek érzi azt, hogy „irtóra gáz”, mert már látja is lelki szemei előtt a gáztámadásban hörögve halódó, kiirtott sereget. A

„vérciki" sokkal véresebben komoly, mint a „rettentő kellemetlen", a „picsogás" vagy a „rinyálás" éppolyan plasztikus, mintha „nyafogna" valaki. Igazán képszerű a vaddisznópörköltet „szétcsapatni" egy-két rekesz sörrel, s az sem kérdéses, hogy ha valakit nem „piszkálnak" vagy „provokálnak", hanem „kóstolgatnak", ez az apró kis kannibál felhang jót tesz a lendületes társalgásnak. A „riszálás" jópofa hangulatát simán hozza a „pucsítás", és a „behízélgésnek" is nagyszerű párhuzamosa a „puncsolás". Ha valami nagyon „hasít", arra joggal rávágjuk, hogy „penge", és ha értelmünk ollója simán szalad az anyagban, logikus, hogy „vágjuk a témát". A mindenkori ifjúság persze örömmel űz sportot abból, hogy az idősebb generáció képtelen követni az új szinonimákat, és így saját nyelvén elbeszélhet az öregek feje felett.

A magyar ember egy utcai beszélgetésből csípte el a „te, ez a csaj olyan egy szenvedőgép" foszlányt, és elismerően állapította meg, hogy a megfogalmazás talált, süllyedt. Ki ne látott volna még szenvedőgépet? Ki ne ismerné azt a típusú embert, aki a világ-összeesküvéssel harcolva végtelenített hangfájlokat ismételt, és közben láthatóan élvezi, hogy mindenki mennyire az idegeire megy: „jaj, nem igaz, az anyám is folyton izél, meg a főnököm se száll le rólam, meg a barátom is mindig jön nekem, meg az öcsém is nyomja, meg a szomszéd meg a kukás meg a boltos meg a fodrász meg a miniszterelnök, én már teeeeljesen, de totál-metál kivagyok"?

Másik alkalommal egy fiú vetette oda egy lánynak, hogy „ne sírjon a szád, egész jó nyálakat nyúlsz". A magyar ember hitetlenkedve próbálta megfejteni ezt a csodás nyelvi képződményt, mikor hangos csattanással leesett neki, hogy a „nyálak" itt a pénzt jelentik, és elámult a kifejezés mély értelmű voltán. Hiszen milyen alapvetően gusztustalannak érezzük a nyálát: egy kísérlet szerint tíz ember közül kilenc nem hajlandó meginni saját, pohárba kiköpött nyálát! Holott ha valóban olyan undorító lenne a dolog, álltó nap

köpködnünk kellene. Jó, más testváladékok sem állnának ki hasonló próbát, de mégis... Mindenesetre ha körbenéz a világban, a magyar ember megállapíthatja, hogy amit a pénz művel, az legalább ennyire gusztustalan.

A magyar ember egyik ismerősenek azonban problémák voltak a nyálmirigyeivel, és ez szinte elviselhetetlenné tette mindennapjait, hiszen nyálkahártyája és nyelve állandóan kisebesedett, szüntelenül vizet kellett kortyolgatnia. Tehát éppúgy létszükségletünk ez a nem túl szívderítő nedv, mint ahogy pénz nélkül is vajmi kevésbé lehet létezni. A „nyál” metafora használata a pénz kapcsán egészen elképesztően érzékletes, ahogyan annak a magyar ember bankárok társaságában is hangot adott. A pénzemberek hümmögtek, és megfejthetetlen, udvarias mosoly terjengett az arcukon.

A magyar ember az angol jövevényszavak esetében sem vaskalapos, bár nagy tömegben kétségkívül idegesítően hatnak. Ma már „Bóbita, Bóbita lájkol”, a számítógép egere pedig kiül a ház elé, az „egérpadra”, bár az angol „pad” szócskának semmi köze az ücsörgéshez, talán inkább az alváshoz, lévén, hogy párnát jelent. A szó átvétele bármily véletlenszerű, az okosan ücsörgő egérke képe kimondottan aranyosra sikerült. Ha kicsit jobban elmerülünk ebben a nyelvi dzsungelben (dzsangl), simán megeshet, hogy az ember jó fílingesre belövi a sérót, aztán lebizniceli a nagy zsét, majd denszel, mint állat, ríltájmban nyomja a flesset... Ha minden egyes szót lecserélünk annak angol megfelelőjére, nos, az is egy tájszólás... A magyar ember rockzenész ismerőse mesélte, hogy nagy garral próbáltak tojásosdobozokkal kibélelt kis garázstermükben, mikor bejött egy hosszú hajú, nappal is napszemüvegben járó, talpig bőrcuccos kemény-fiú, és ily szavak fakadtak ajakán: – Kúl ez a plész, csak kicsit kevés itt a lájtsz...

KOVIUBI PÖRIVEL

A magyar ember ínycsebzéshez illő élvezettel gyűjtögeti egy igazán különleges városi tájszólás, az úgynevezett „tündibüdi nyelv” igazgyöngyeit. A szlávos kicsinyítő képzők remek szolgálatot tesznek a plázacicas beszédmod híveinek, mindenből létezik édiédi, cikicuki, csudi ari változat. Ha a magyar ember tündibüdi életet kíván élni, voltaképpen semmit sem kell másképp csinálnia, mint egy rendes, átlagos napon. Telóján reggel kikapcsolja a szundi-gombot, majd reggelizhet magyarosan pörít koviubival, utána lekivalit (lekváros palacsintát), vagy rendelhet hambit burival és ücsivel a McDonald's-ban. Indíthatja a napját vegyigyümi pálesszel is, előszedve dobi cigijét, ha a kávé mellé rágyújtana. A tündibüdi nyelv sose hagy el, ha usziba mész, jobb, ha szemcsit is viszel, be ne gyulladjon a szemed, boccsi. Ha autóba ülsz, jobb vigyázni, annyi halibalit (halálos balesetet) mondanak be a rádióban, aztán ha véletlenül kikötsz az intin (intenzív osztály), még a végén kapsz egy-két szurit a fecsivel (fecskendő). Ősszel az ember persze csini ruciban kibilleg a temcsibe is (temető), és dob egy-két laza halinapi koszit (halottak napi koszorú) a nagyieknak, köszcsi, puszcsci. Ilyenkor már ideje arra is gondolni, hogy az öröbári (örök barátság) ne forduljon öröhariba (örök harag), úgyhogy kezdheted törni a fejedet a kariajikon (karácsonyi ajándék). Igaz, hogy ősszel néha olyan uncsi az idő, olyan illirombi (illúzióromboló) a sok csupasz fa, hogy úgy érzed, mindjárt öngyi leszel, de Isti bizi (Isten bizony)! Ilyenkor kell valami izgi, például egy kis shoppingolás, ami felpörget, és olyan élményeid lesznek, hogy komolyan besza-behu (fordítás nem szükséges).

A nyelv persze olyan jószág, mint a ló, ha far felől közelítünk, könnyen megesik, hogy úgy kirúgja a fogunkat, észre se vesszük. A magyar ember járt egyszer egy budapesti aluljáróban, ahol a fal mellett heverésztek szegény hajléktalanok, míg a rend jegyében ki

nem terelték őket szépen az utcára megfagyni, hogy mindenki jobban érezze magát. A csavargóktól pár méterre a zöldséges nem átalotta táblácskájára kiírni: CSÖVI KUKI KAPHATÓ. Hát, valahogy nem támadt rá gusztusa a vevőknek, pedig „olyan friss, asszonyom, tegnap még kinn himbálózott a mezőn”. Vigyázzunk a nyelvvel, veszélyes állatfaj!

Rögtön levonhatnánk az elsietett következtetést: lám-lám, mivé lesz a hajdan erős magyar nyelv, hogy elkorcsosultak a mai nemzedékek, itt már csak Armageddon jöhet és világvége! Holott a köznapi nyelvben, ha nem is ilyen töménységben, rengeteg hasonló rövidítés kering kézenközn. Van persze ennek praktikus haszna, hiszen ha az ember orra éppen elcsorranna, sokkal hamarabb segítséghez jut, így szólván: „légyszi, adj egy zsepit”, mint ha elhúzza a dolgot: „légy oly barátom, és nyújts át nekem egy zsebkendőt”. Azt is régen hallotta a magyar ember, hogy valaki „mozgóképszínházba” igyekezne a Heltai Jenő nyelvújította „mozi” helyett. És persze Trabival mentünk a Balcsira jó pár éve, készítettünk előre uzsit is husival, vittük a locsi-fecsi gyerkőcöket, akiknek nyáron nincsen sulis, se tesi, se töri, se foci, az összes tancsit és dirit elfelejthetik.

Sőt, a jelenség létezett már az 1910-es években is, akkor pesti fattyúnyelvnek nevezték, és az összes zshiványnyelvi jelenséggel együtt többek között arra szolgált, hogy a rendőrség és egyéb magas állású emberek ne értsék a tolvajok egymás közötti beszédét. Akkoriban hívták a Dunát Duncsinak, a Ferencvárost Francinak, a Lipótvárost Lipinek. Szóval száz éve simán elhangozhatott a „megyek a Lipibe a Duncsihoz” laza szövegmutatvány...

A végére néhány valódi ritkaság. A magyar ember a badacsonytomaji közértben saját fülével hallotta (a máséval nehéz lett volna), hogy a boltos kisasszony valamely termék kapcsán megjegyzi: „jaj, ez sajnos nincs nekünk, át kell menni érte Tomiból

Badiba". Vagyis Tomajról Badacsonyba... A magyar ember kicsit meghosszabbította fejben ezt a gondolatot, és arra jutott, hogy ezek szerint a badacsonyi önkormányzat épületét „badi buildingnek”, a tomaji polgármestert meg „tomi boynak” kellene nevezni.

Végszóként legyen elég annyi, hogy nyugodtan felejtsük el régi, ódivatú „hálózás” szavunkat, álljon itt helyette a vadiúj, csilli-villi változat: a „csicsizacsi”! Jó éjszakát, kedves gyerekek!

MAGYAR NYELV ÉS NYOMDAFESTÉK

A külföldiek hitetlenkedve hápognak, ha a magyar ember lefordít egy-egy közepesen kacskaringós hazai káromkodást, mely egyazon pornófilm leleményes jeleneteiben szerepelteti a beszélgetőtárs komplett családját, a Jóistent és a hosszú stáblista egyéb közreműködőit. A jámbor idegenek nem képesek elhinni, hogy élő emberek valóban ilyesmivel hajigálóznak a köznapokban. A lengyel műfordítók gyakran bajban vannak, különösen drámafordítások esetében, hiszen ami a mai magyar színpadon nyersen és valószínűleg cseng, az odakinn beteg agyú perverzek művészi kitalációjának tűnik. Még egy szemléletes példa: Belgiumban az egyik kereskedelmi rádió „káromkodóversenyét” a következő, magyar szemmel teljesen kispályásnak tűnő aranyköpés nyerte: „nyeljel bálnaspermát”. Ennyit a belga szitkozódási kultúráról. A magyar azonban ősi gyökerekre vezethető, hacsak nem pusztán legenda az a történet, amellyel a magyar ember különböző változatokban találkozott. Ennek értelmében egy kíváncsi német utazó jegyezte volna fel, hogy a törökök elszánt „Allah, Allah!”, a vitéz magyarok pedig szilaj „Nubozmek!” kiáltással idézték istenüket.

A drasztikus szélsőségektől irtózó magyaroknak is csurran-cseppen azért ez-az, hiszen rengeteg kifejezés evickél a szalonképesség kedélyes határvizein. A basszusgitar és a basszuskulcs kétértelmű emlegetése mellett nem hiányoznak a szaracénokra vagy szarvasokra vonatkozó utalások sem. Mikor Sztálinvárost a bölcs uralkodó emlékének kínossá válásával át kellett keresztelni, az istenadta nép arról pusmogott, hogy minthogy Szarvas nevű város már létezik, a település neve az ősmagyar mondavilág jegyében lehetne Csodaszarvas, különös tekintettel a helyben gyártott fémtermékek kétes minőségére. A hatóságok végül mégis maradtak a fantáziátlan Dunaújváros elnevezésnél.

Magyarul egész érdekesen tudnak hangzani a legkülönfélébb nemzetek ártatlan szavai, nevei... A neves brazil futballistának nem csak a magyarokra tekintettel illett volna becenevet módosítania, hiszen nemzetközi élcelődésre ad vele alkalmat. Ő azonban fittyet hány a elménckedőkre, és minden bizonnyal az érdekli a legkevésbé, hogy mifelénk a sportújságok egy sikertelen idény közepén arról kezdtek cikkezni, hogy „a Real Madrid stábja már Kakával is próbálkozik”. A híres rendező, Fassbinder neve éppoly reménytelenül hangzik magyarul, mint a francia Foch (ejtsd: Fos) tábornoké, akiről pedig még sugárutat is elneveztek Párizsban. Talán nem csoda, hogy nem lett bombasiker magyarul Daniel Derondának, a romantikus és nevére rácăfolóan csinos úrifiúnak élettörténete George Elliot tollából. Egyetlen könyve sincs magyarra fordítva a sikeres francia írónak, Yann Queffélecnek, bár talán ebben nem csak a kiejtés („kefélek”, de legjobb esetben is „köfélek”) a ludas. Tréfás kedvű ellenállók a népi demokratikus Magyarországon még azt a pletyót is felröppentették, hogy a mi Farkas Bertalanunkkal égbe szálló úrhajós, Valerij Kubaszov vezetéknévének első magánhangzója eredetileg „i” és nem „u” volt, párthatározattal változtatták meg hirtelen, amikor valaki rájött, milyen ékesszóló lenne ez így hazánkban. Budapesten is

koncertezett a venezuelai sztárkarmester, a cseppet sem hermafrodita Gustavo Dudamel, és nem mellbedobással érte el sikereit. A magyar ember igazán találónak érezte ellenben, amikor a rádióban bementék: „vezényel Alfredo Barchi”. Rádióközvetítés esetén látvány híján bárki vezényelhet, még történetesen Alfrédó Bárki is!

A modern tánc egyik nagy egyénisége, Pina Bausch éppúgy nem indul előnnyel (vagy legalábbis kétes előnnyel indul) Magyarországon, mint a mára meggyökeresedett Pina Colada koktél, s persze sokan emlékeznek arra a közvetítésre, mikor a kommentátor így méltatta az osztrák műkorcsolyázónőt: „mekkorát nőtt ez a kis Pötzsch tavaly óta!” Nem szűnik az élcelődés Masaryk és Pospíšil államférfiakon, és Besszarábiát is könnyebb megjegyezni földrajz órán, mint Kuala Lumpurt, bár utóbbi szintén viccesen hangzik. Az idegen fonetikát kihasználva aztán olyasféle szóviccek is születnek, mint ama klasszikus, melyben a francia nagykövet neve Möszjő Befour (befúr), a nagykövetné pedig Madám Thury (türi)... Bonyolultabb a helyzete a mérsékelt köztisztletben álló magyar származású francia elnöknek, akinek magyar nevét egy ország ejtette így: Szarkozi.

A magyar ember szívesen bekap egy sütit, kivéve, ha annak angol megfelelőjével (cookie) poénkodik valaki. Túlzásnak érzi, hogy svédül a sütemény egyenesen „kaka”, holott az általa kóstoltak nem is tűntek rossznak. A svédek amúgy fika-bárokba is járnak, mert arrafelé a fikázás munkahelyi kávészünetet jelent. A magyar ember nem előítéletes, de a caqui szilva fogyasztását kétszer is meggondolja, és egy pillanatig habozik, vajon kívánjon-e boldog „loszart”, azaz újévet tibeti barátjának. A lappföldi Mikulás, Jolloupukki sejtet némi légnemű kedélyességét (hiába, egy ilyen nagy test!), bár a magyar szóval is szokás tréfálkozni („Mikulás? A szád!”). Hogy a busz neve angolul (bász) vagy románul (buzul) ejtve hangzik neccesebben, arra is érdemes fogadást kötni.

Stílszerűen a madarakat védi immár harminc éve a Ramsari-egyezmény, így nem mondhatni, hogy a szárnyasokra senki rá se... bagózik.

Azért a magyar nevek is okoznak derűtséget, nem egy Vas vagy Lovas átkozta meg szüleit, mikor német földön Fasznak vagy Lofásznak titulálták. A magyar ember bográcsozásra meginvitált angol barátai pedig, mint az ovisok, képtelenek voltak betelni a „fakanál” (fuck anal) emlegetésével, és ezen könnyesre nevették magukat. Magyarország élből humoros ország, hiszen lakói mind egy szálig éhesek (hungry), körülbelül úgy, ahogy Törökországot (Turkey) is nyilvánvalóan csupa pulyka (turkey) lakja. Egy afrikai író kíváncsian kérdezte a magyar embert, vajon mit jelent errefelé az a szó, hogy „Sorrozo”, merthogy annyi helyen látta kiírva, márpedig ez náluk az egyik legnépszerűbb lánynév: hát persze, a „Sörözőről” volt szó. A magyar nyelvvel amúgy sincs könnyű dolga a külföldi beszélőnek, hiszen egy-egy apró hiba méretes baklövését eredményez. Éppoly komikus hatást kelt a Németországból jött oktató, mikor kijelenti, hogy ezt most „felrejszolja a táblára”, mint az orosz földről jött tanárnő, aki leszögezi: „egy vagányon egyszerre csak egy vonat mehet”. A diákok aztán megpróbálják elképzelni, hogy ha a vagány megfelelően kiszámítja a vasúti menetrendet, és jó helyre fekszik, akkor egyszerre akár két vonat is átvágtathat rajta.

A tájékozatlan turistát a ravasz helynevek is csőbe húzhatják: francia barátok bolyongtak kétségbeesetten Budapest környékén, mert hiába kérdezték, merre van „Páti” község, mindenki csak a vállát vonogatta. No persze Pátyot már tudták volna. Ugyanilyen fogyatkozó reménnyel kutatta „Tájheni” várost egy angol család, hisz' arra a helyiek se gondoltak, hogy mindössze a közeli Tihanyba igyekszenek. A magyar embert egyszer köztéren szólította meg egy figura, óne zsinór nekiszegezve a vad kérdést: „Please, how can I go to fuck?”. A magyar ember már éppen kikelt volna magából,

mégis mit képzels a nyavalyás szexturistája? Aztán szemügyre véve a jámbor küllemű, szandálos, rövidnadrágos fickót, aki vadul mutogatta térképét, rájött, hogy megint félreértésről van szó. Hollandusul, ugye, teljesen logikus Vácot „Fáknak” ejteni...

JÉGKOCKA INGNYAKBA

A magyar ember szereti, ha valaki érti a dolgát! A magyar ember a Somló-hegy környékén vendéglőzött rettenetes kánikula-időben. Kiváltképpen a társaság egyik tagja, egy nagydarab, bajszos, temperamentumos férfiú szenvedett a fullasztó hőségtől. Fújtatott, vörösödött, patakokban ömlött róla az izzadság. A pincér roppant előzékeny volt, és valahogy nagyon együtt érzett, egy húron pendült ezzel a vendéggel, bár sosem látták korábban egymást. Olyannyira, hogy egyszer csak minden külön értesítés nélkül hozott két jégkockát, és váratlanul becsusszantotta a nagydarab úriember ingnyakába. Tudta, hogy cselekedete pontosan helyénvaló, azt is, hogy jól fog esni, és nem lesz belőle balhé. Jó, ha valaki érti a dolgát.

A magyar embernek egyik nyáron éppen volt kis vesztegetni való ideje Budapesten, kiült hát egy kis olasz vendéglő járdán berendezett teraszára. Fiatal pincér, huszonéves, de mintha öröktől a szakmában dolgozna... A magyar ember autóval van, alkoholmentes sör iránt érdeklődik. Mire a felszolgáló, bizalmaskodás nélkül, talpraesett közvetlenséggel: – Alkoholmentes sör, uram? De hisz' az sehogyan sem hangzik! Mit szólna egy frissen készített bodzaszörphöz?

No lám, még azt a kötelező ízléstelenséget is kihagyja, hogy az alkoholmentes első lépés a guminó felé... Lehet ilyen ajánlatnak ellenállni? Hozza máris jókedvvel, bőséggel, plusz, ami fontosabb

most, jégkockával, citromkarikával, haragoszöld mentalevéllel. Egyszerű luxus, vidéki íz a nagyváros közepén!

*

A magyar ember olvasott egy anekdotát, még talán az első világháború vége felé. Bemegy a pasas a kávéházba, s az ínséges idők ellenére, pusztán a lélek fényűzése végett kávé rendel. Sok jóra nem számít, a háborús kávé cikórialötty, az egyéb hozzávalóknak már régóta se híre, se hamva.

- Pincér, egy kávé legyen szíves!
- Tej nélkül hozhatom?
- Miért, tejjel is lehetne? – kérdezi döbbenten a vendég.
- Nem, uram, de tejszín nélkül igen...

Az úriember a pokolban is úr, a lényeg a választás elvi szabadsága, és teljesen jelentéktelen mellékkörülmény, hogy a tej nélküli és a tejszín nélküli kávé valójában egy és ugyanaz a szörnyű lé. A történet már-már angolos, a kitűnő krimiszerző, G. K. Chesterton egészen hasonló szellemben nyilatkozott: „Sosem iszom nyáron portóit, de mindig kedvemre szolgál, ha alkalmat adnak, hogy visszautasítsam.”

*

Hogy valaki értse a dolgát, ahhoz még csak stílus sem kell föltétlenül. A magyar ember lelki szemei előtt feltűnik a zirci apátság nagyanyót idéző, szívélyes vécés nénije, a budapesti Jégbüfé kirakatában négyzetméternyi helyen kuporgó, évtizedek óta mosolyogva goffrit kínáló himlőhelyes fickó, meg még suta, de készséges patikus és boltos hölgyek. A magyar ember szereti, ha valaki érti a dolgát. Időnként arról ábrándozik, hogy voltaképpen ezek a pontszerűen elszórt, szívvel-lélekkel munkálkodó figurák az igazi Magyarország, egy láthatatlan köztársaság... Ahol nem lutri, hanem öröm és társasági jó érzés szolgáltatást kérni, vendéglőbe beülni, boltba betérni.

Olykor felrémlik előtte egy másik ország is, a tehén módra rágón kérődző biztonsági őrké, a vevőt szapuló kasszás libáké, a bányász vállalat vonogató árufeltöltőké, a szadista tornatanároké, de a kellemetlen képzetet gyorsan elhessegeti, és újra álmodozni kezd. Az aranyemberekről. Mert kell a léleknek is egy kis bódulat. Még akkor is, ha az ember sosem iszik portóit nyáron.

SZERÉNY, MINT AZ IBOLYA

A magyar ember szerény, mint az ibolya, mert az ősi kollektív bölcsesség azt tanítja, így majd sötétben is elárulja az illata. A magyar ember nem azért szerény, mert ez nála jellemvonás, hanem mert nemzedékeken keresztül erre tanították, igaz, maga sem tudja, mire jó a szüntelen szerénykedés. Magyarországon már vendégségbe is csak sorozatos, kölcsönös szerénykedés kíséretében lehet megérkezni.

- Sziasztok, akkor leveszem a cipőm!
- De ne vedd le!
- De leveszem!
- Ó, ugyan, felesleges levenni.
- De leveszem!
- Mi se vesszük le soha, cipőben járunk idehaza, sőt bakancsban, gumicsizmában, melyről csak úgy röpdösnek a sárkölöncök szerteszét. Mi ezt direkt szeretjük.
- De én akkor is leveszem!
- Ó, ugyan, nincs itt akkora tisztaság!
- De hiszen ragyog a parkett, és vágni lehet a Domestos-illatot! Mondom, hogy leveszem!
- Ó, mi legfeljebb évente egyszer takarítunk, térdig ér a dzsuva meg a ganaj, ne vedd le!
- Jó, akkor mégse veszem le, köszönöm.

Ha ennyivel véget érne a rituálé, elkönnyvelhetnénk, hogy ez csupán egy nagyon fura szertartás, felesleges sallang. Ám a fenti jelenet tartós frusztrációt okoz mindkét résztvevőnek. A házigazda magában azon filozofál, miért is nem rohad meg ez a tetves vendég, aki képtelen tiszteletben tartani a háromnapig megfeszített munkát, melynek során a kedvéért a perem alatt is megölték a baktériumokat, még hozzá egyenként, fogpiszkálóval. A vendég pedig bosszús, mert úgy érzi, a házigazda mégis jobban örült volna, ha leveszi a cipőt, na de minek akarják látni ezek a marhák az ő lyukas zokniját, szagolni a büdös lábát, és mi a francot féltik úgy a padlót, mintha azon ennének, aludnának, ha pedig tényleg azon esznek-alszanak, akkor lökjenek ide egy nyavalyás papucsot, és ne udvariaskodjanak orrba-szájba.

A mindenkori háziasszony ugyancsak nem állja meg szerénykedés nélkül. A legínycsiklandóbb ételköltemény kapcsán is megjegyzi, hogy a krumpli még főhetett volna vagy talán egy kicsit túlfőtt, nem elég sós vagy egy kicsit túl sósra sikeredett. A rizs túl tapadós vagy kissé száraz, a mártás hígabb vagy sűrűbb a kelleténél, a hús nem elég porhanyós vagy szétesik, a zöldség nem ilyen szokott lenni, a sütemény is teljesen másmilyen állagú és ízű többnyire, nem ilyen cukros vagy éppen hogy édesebb, de nem volt otthon hozzá szinte semmi, és minden bolt bezárt, így kellett összerittyenteni ezt a hatfogásos, szerény vacsorát. A vendég ismét kényelmetlenül érzi magát, hiszen folyamatosan bizonygatnia kell, hogy minden a legkitűnőbb éttermi minőség, és ezzel végső soron azt állítja, hogy a háziasszony, akinek a kosztját éppen mind eszik, egyfolytában hazudik.

Örökzöld jelenet a tálban található utolsó süteményé is.

- Vegye csak ki a kedves vendég!
- Inkább a háziasszony!
- Nem, ő nem is éhes.
- Akkor a házigazda.

– Nem, ő már degeszre ette magát, több nem fér belé, meg aztán udvariasság is van a világon.

– De nem!

– De igen, ne sértsen meg!

– De nem.

– Talán nem ízlik?

– De igen!

– Akkor vegye már ki azt az átkozott süteményt! Senki se számolja, hogy már a tizenkettediket eszi!

Szerénynek lenni végtelenül szimpatikus dolog... Markáns, visszafogott arcél félárnyékban, hárító kézmozdulatok, elegáns szűkszavúság, semmi hivalkodás, stílus a végtelenségig. Csakhogy nemzetközi mezőnyben nem mindig értik az ilyesmit. Így aztán mikor a magyar ember idegen környezetbe kerül, álmélkodva tapasztalja, hogy míg ő folyamatosan és ösztönösen azon mesterkedik, hogy saját önbecsülését aláássa, más nemzetek fiai roppant büszkék még szabad szemmel nem látható teljesítményeikre is. Ha például a magyar ember kijön egy versenyvizsgáról, ahol úgy érzi, most aztán kivágta a rezet, és egy történetesen külföldi kolléga rákérdez, hogyan sikerült, roppant pofátlanságnak és túl kézenfekvőnek tartaná az efféle választ: „úgy érzem, jól”. Inkább rákezd a mifelénk szokásos műsort: „nem is tudom, talán nem volt elég meggyőző”. Ilyenkor aztán ezek az átkozott külföldiek mindent komolyan vesznek, és roppant együtt érző pillantásokkal érdeklődni kezdenek, hogy mi a helyzet. Mert ők nem ismerik a rituálét, nem kezdik el a végtelen licitálást valahogy így:

– De, de, biztos, hogy jól sikerült!

– Á, dehogy!

– De hiszen máskor is jól sikerült!

– Nem, két hete például vacakul.

– Akkor az kivétel, te mindig szuper vagy!

– Gondolod? Ne hozz zavarba! De most akkor is rosszul ment.

– Á, nem, majd meglátod, biztos felvesznek, sőt rögtön kineveznek igazgatónak...

És így tovább, a kellemes táncrend szerint. Ám a külföldit csupa konkrétumok érdeklik, mire a magyar dadogni kezd, hogy talán a nyelvtudásával van a baj... vagy a felkészültségével... vagy a szakmai tapasztalatával... vagy nem nézte át a legújabb statisztikákat... vagy a hozzáállása nem volt elég pozitív... A külföldi kolléga pedig együttérzően bólogat, őszintén sajnálja ezt a rakás szerencsétlenséget, rejtély, minek jött ide ilyen felkészületlenül, és titokban kicsit örül, mert ezek szerint az ő esélyei máris nőttek.

Ilyen ez a magyar ember! Ha hatmillió-négyszázötvenezer-hatszáznegyvenhárom gyufaszálból ötévi munkával, minden szabadideje feláldozásával, látását kockáztatva összeragasztgatja az Országház makettjét, a firtató kérdésekre szégyenlősen annyit felel: „Ó, nem kell eltúlozni, csak volt pár fölösleges napom, erre bárki képes.” Díjat nyer Cannes-ban a filmjével, és lenyilatkozza, hogy nem volt ez akkora teljesítmény, összejöttek pár baráttal hülyülni, felvették home-videóra, és szerencsájük volt, különben is egy másik, sokkal jobb művet akartak beküldeni a filmszemlére, csak összecserélték a DVD-ket. Megmássza a Mount Everestet, ám eredetileg mindössze a közértbe szaladt le tejért, csak már nem volt, ezért továbbindult a távolabbiba, de eltévedt, gondolta, felszalad a hegyre, hogy körülnézzen.

A magyar ember néha elgondolkodik, vajon nagyjaink is szerénykedtek-e szériában. Mondta-e Mátyás király vendégeinek a Corvinák ékes kódexeivel zsúfolt könyvtára láttán, hogy „ó, fiúk, csak bedobálták hozzám ezeket a színes prospektusokat, én meg csöppet rendbe raktam őket”? Vagy a fekete seregre, hogy „zsúrt rendeztem az unokaöcsémnek, és a haverok meglepinek beöltöztek feketébe, uzsi után meg felszaladtunk Bécsbe szórakozni”? Mondta-e Széchenyi az Akadémiára: „eredetileg csak egy kutyaházat

terveztem Buksinak, de aztán gondoltam, legyen, aki vigyáz a jószágra, ha nem vagyok itthon"? Hát Kossuth a forradalomra: „untuk a tévéműsort, csaptunk egy kis murit a Pilvaxban, de semmi komoly"? És Nagy Imre 1956-ra: „szerveztünk egy Ismerd meg Magyarországot-köurutat, kár, hogy főleg orosz turisták jöttek, fényképezőgép helyett géppisztollyal"?

Szerénység ellen is van orvosság, a magyar ember szeszesisital-fogyasztása például nyomtalanul eloszlatja ezt a tulajdonságot, és egy-két kör után kész vérre menni azzal, aki kétségbe vonná, hogy mindenben a magyarok a legjobbak a világon. Aztán akad olyan magyar ember is, akinek ehhez innia sem kell, hiszen tartósan a fejébe szállt a dicsőség.

PECÁZZUNK REFORMHALAT!

Lampedusa olasz író azt mondta: „Olaszországban azért változik mindig minden, hogy végül semmi se változzék." Ugyanezt akár Magyarországról is elmondhatta volna, hiszen itt nemcsak a reformkor és a reformkoryha divatja hódított, de valóságos lavínája pusztít a reformoknak. Reformáltuk a vallást, a Monarchiát, a nyelvet, az államberendezést, az uszodákat, a tanrendekeket, a szoknyahosszúságot, a kalapkarimák és a kokárdák méretét, mindent az égvilágon, ami csak embernek eszébe juthat, meg még azt is, ami nem.

Két hivatalt összevonnak, így felszabadul egy értékes ingatlan, melyre persze rögtön akad jó vevő, plusz ide-oda kell fuvarozni bizonyos íróasztalokat és iratokat, ami szintén nem rossz üzlet, felszabadulnak állások, amelyekbe miért is ültetnénk holmi megbízhatatlan idegent, mikor annyi kedves, szimpatikus, jól képzett ismerős, barát és rokon várakozik a hivatali előszobákban...

Néha elég a hivatalt átnevezni, ez is a reformfolyamatok része. A magyar ember komolyan átérzi ennek jelentőségét, hiszen ő maga is minden bizonnyal megváltozott lelkülettel lépne be saját háza kapuján, miután elolvasta a névtáblát, melyen immár nem az ő neve áll. Úgy járna, mint a híres izomember, Schwarzenegger, aki egyik filmjében otthona ablakán belesve döbbenten tapasztalja, hogy odabenn tökéletes hasonmása ölelgeti az ő feleségét. (Lehet, hogy voltaképpen a felesége hasonmását, de a film ilyen spirituális mélységekig nem merészkedett, beérte egy szimpla globális összeesküvéssel.) Mármost a tétek nyilván megváltoznak abban a pillanatban, amikor a tegnap még Magyar Ember Hivatalnak nevezett intézmény az Ember Magyar Hivatal (vagy az Agyar Member Hivatal) nevet kapja, és ettől fogva minden dolgozója az új szervezet alkalmazásában áll, minden tulajdona átmegy annak birtokába. És az Ember Magyar (Agyar Member) hivatalnak más logó, más pecsét, más arculat, más dizájn kell, mi több, a vezetésben sem árt némi változás. Máskülönben hogyan válna nyilvánvalóvá, hogy egy másik hivatalról van szó? Még apró-cseprőbb ingatlanügyi és költöztetési tranzakciók is előfordulhatnak, melyek, mint fentebb láttuk, korántsem haszontalanok.

Ha pedig reformlázunk az összevonások és átnevezések után még mindig nem csillapul, esetleg megszüntethetünk egy hivatalt és létrehozhatunk helyette egy másikat. Ingatlanmozgás, költözködés, személyi konzekvenciák... Valóságos édenkert mindazoknak, akik a reformkonyhára kerülő halat szeretik a zavarosból kihalászni. Annyi szépséget rejt az állami szféra! Kórházakat be lehet záratni vagy kevésbé elegáns negyedbe költöztetni. Felhúzni helyettük egy újat, megbízható építőipari cégekkel, megbízható telektulajdonosokkal tárgyalva. Eladhatjuk olcsón egy állami hivatal épületét. Visszabérelhetjük azt drágán az új tulajdonostól ugyanannak a hivatalnak. Ekkor még költözni se kell, csak a pénz mozog, csordogál patakból kanálisba, zuhatagból

szökőkútba, nem csoda, ha a sok meder partján szépen kizöldellnek a fák, a bokrok.

A reformláz soha véget nem ér, egyik hulláma jön a másik nyomában. Közben pedig a legtöbb magyar város mintha egyfajta álmos mozdulatlanságban bóbiskolna kúriái, gesztenyefasorai közepette. Hogy lehet, hogy folyton a változás lázában élünk, mégis mintha örökké ugyanazok ülnének minden hivatalban? Rejtély, nem is kicsi! A magyar ember belga barátja azt mondta, elvben köztársaságpárti, de bizonyos szempontból okosan van kitalálva a királyság intézménye. Így nem kell minden köztársaságielnök-váltáskor az új First Lady ízlésének megfelelően áttapétáztatni az összes állami palotát. A magyar ember nem szokta visszasírni a hosszú uralkodású, könyörtelen és elnyűhetetlen Habsburgokat, de most mégis megcsapja holmi monarchikus nosztalgia lehelete.

VESZTETT CSATÁK, VESZETT DÜHÖK

A magyar ember többször eltöprengett már azon, miért is van, hogy hazánkban a nemzeti ünnepek szinte mind gyásznapok, emelt fejjel megvívott vesztes ügyek sajgó emlékét őrzik. Mazochista nép lenne a magyar, vagy tán a balsors oly régen tépi, hogy már csak a csúnyára emlékezik? Útonállóként fellógatott aradi hősökre, gyorsan vérbe fojtott eufórikus forradalmakra, labandulásra, orosz tankokra, az országhoz tartozó területek amputálására... Egyedül augusztus 20-a tűzijátékos csinnadrattája idézi a boldogabb népek ünnepelni tudását.

Ráadásul sokszor a hősies nagy elbukások is tele vannak vitatott pontokkal, vadabbnál vadabb legendákkal, melyek kapcsán két magyar összehajolva rögtön össze is akaszkozik, és egymás belét is hajlandó kiontani. Vajon a magyar embereknek mindennél többet

ér egy kis vitatkozás? Vagy csak ilyen a (magyar vagy nem magyar) történelem természete, sose láthatunk igazán tisztán?

Aki magyar, maga előtt látja a számtalan metszeten megörökített pillanatot, amint Petőfi a Nemzeti Múzeum lépcsőjén a Nemzeti dalt szavalja, hatalmas tollazatú kalapban. A hófehér strucctoll a különös ismertetőjel, a link, amelyre kattintva legördülő menüben olvashatjuk összes köteteinek listáját, wikipédiás életrajzát, no meg a kapcsolódó heves vitacikkeket. Ezzel szemben okos tudósok piszmogós munkával kiderítették, hogy Petőfi aznap egyrészt beteg volt, másrészt a verset is mindenhol elszavalta, de egy biztos, a Múzeum lépcsőjén nem. Minden hiába azonban, hiszen a magyar ember agyába be van égve Petőfi, amint azon a szent helyen szaval, amíg csak be nem reked. Ilyenek a magyarok? Ilyenek a legendák? Ilyen az ember természete?

Keveset lehet róla tudni, és a történészek is csak suttogni merik, hogy amilyen jó költő volt Petőfi, olyan csapnivaló katona. Semmiért ki nem hagyta volna azonban, hogy ott lehessen a legforróbb helyszíneken, és haditudósításaival ő szolgáltatta a leglelkesítőbb médiaanyagokat a hátszónak. Ez eddig rendben lett volna, de kardot is kapott, no meg minimális rangot, nehogy már a legnagyobb magyar költőt minden nyikhaj közlegényként ugráltathassa. Petőfi ellenben radikális volt a harcmezőn is, ahogy ellenség színét látta, barátaival együtt forrófejű-magyarosan mindjárt hegyibe rontott volna. Csak azok a galád tábornokok, a nagyfejű imposztorok (mellesleg Európa legnagyobb stratégiai koponyái) nem engedték, hiszen ők profik voltak, mértanian precíz haditervek és nem vértolulás alapján hadakoztak. Lett hát nagy pulykaméreg és lázongás, úgyhogy összességében a költő jelenléte a táborban több kárral járt, mint haszonnal. Tanulság: költő kezébe tollat, katonáéba kardot...

No és Petőfi halála? A magyar ember lehunyt szeme előtt hipp-hopp megjelenik a Segesvár mezején vergődő költő képe, amint a

haza nevét írja vérével a porba. Az álnok dragonyos pedig a fegyvertelen férfiba döfi lándzsáját, mint a római százados Jézus Krisztus oldalába. Minden magyar felhördült hát, amikor egy derék kazánkovács vállalkozó feltette magában, hogy Petőfi nem esett el Segesvárnál. Mi több, hadifogolyként végezte Oroszországban, hosszú évekig raboskodott, talán verseket is írt oroszul, Juliska helyett elvette Jelizaveta Tyimofejevnát, és számos kis orosz klapcot nemzett, név szerint Misát, Grisát, Szását és Mását. Aztán kiderült, hogy a nagy régészi szakértelemmel kiásott csontváz egy nő csontváza, így az orosz Petőfi vagy nő volt vagy transzvesztita. Alekszandra Petrovna, az első nagy orosz-magyar-szlovák költőnő. Mai magyar költők még arra is vetemedtek, hogy megírják Petőfi Szandi kései zöngeményeit. Arról, milyen nehéz ágyban, párnák közt halni meg, hogy sajog deréktájt a csúz, a szívben a Kőbánya-blues, no meg a szív is visszahúz vengerszki földre, ahol mindig kék az ég, galambocskám, Galuska Galagonyovics.

Hogy Petőfi nem halt meg (a nemzet szívében él), és nem is fog soha (dalai zengik szavát), azt a gondolatot nemcsak kazánkovácsok dédelgették, hanem az egész magyar nép. A szabadságharc leverése után évtizedekig tisztos bujdosóéletet élhetett az emberfia, ha ápolta kicsi bajuszát, magyaros kacagányt vagy fehér inget öltött, megtanulta festőien magasba dobni karját, mint a Duna-parton akkor még nem álló szobor, és kívülről fújt egy tucatnyi Petőfi-verset. Ezek után elég volt diszkréten kilépni a nádasból, bezörgetni egyik vagy másik szélső parasztházba, irulva-pirulva átnyújtani a névjegyet, melyen ez állt: PETŐFI SÁNDOR, JÓZSEF ATTILA-DÍJAS KÖLTŐ, SZABADSÁGHARCOS ÉS NÉPI IPARMŰVÉSZ. A derék parasztember, bár olvasni nem tudott, rögtön lekapta kalapját, és istenesen megvendégelte a haza nagy fiát. Haláláig sustorogta aztán a kocsmában, nagy szemhunyorítások és pisszegések közepette, a hétpecsétes titkot, hogy cssst, de őt nem a gólya költötte ám, hiszen magát Petőfit látta vendégül egyszer. A két szemével látta, dehogy halt az meg,

efféle hazugságot csak hazaáruló, rühes labancok terjesztenek, hogy a Jóisten fujtsa sörbe mindet a neve napján. Száz meg száz kocsmában parázslott a hasonló beszéd, s tekintve, hogy Petőfi tanult mesterségét tekintve színész volt, törvényszerű, hogy jó páran eljátszották szerepét.

A magyar ember elmereng még azon is, ki a nagyobb magyar, Kossuth vagy Széchenyi (naná, hogy Kossuth, ki nem tudja! – még szép, hogy Széchenyi, megvesztél?), szabad-e sörrel koccintani, vagy csak átkozott osztrák fattyak csúfolódása ez kivégzett mártírjainkon (hogyne szabadna, letelt a százötven év – milyen százötven év, hol van az megírva?), no meg hogy áruló volt-e Görgey, vagy csak megmentett több ezer magyar életet (mocskos egy renegát, nélküle kiporoltuk volna a muszkát is – ugyan, kérem, reálpolitikus és okos ember, csak a magyarnak nem kell az okosság).

Ül a magyar ember huszárosan, egymagában, köszörüli a kardját és jobb időkre vár. Megeszik néhány Kossuth-kiflit, és a mérlegre állva keservesen állapítja meg, hogy a forradalmi emlékezés mennyi áldozatot kíván a hazafitól, na tessék, még hizlal is!

ROKONOK ÉS RÓKÁZÁSOK

A magyar ember mindig is szerfelett örült annak, hogy hazájában a rokoni viszonylatok roppant egyszerűek, megnevezésük rendkívül árnyalt. Ómama gyakran vitte őt magával grószihoz, hogy meglátogassák a napamasszonyt, és ilyenkor tanti is elkísérte őket, meg nénje is, mert egyikük dédi kedvence volt, a másiknak meg volt jogosítványa. Grósz persze mindig csak panaszkodott, hogy az ipa folyvást pörlekedik a nászasszonyával, az apósa meg mindig a menyét csipdesi, amit a sógor nem is néz jó szemmel, azzal fenyegetőzik, hogy szólva lesz a komának, aki

szakmájára nézve böllér, a tetejébe bivalytermetű, és igen jámbor ember mindaddig, amíg más emberfiával nem találkozik.

A magyar ember a nénjével gyakran járt nagynénjénél is, aki mindig csak a nénikéjét siratta, pedig öreganyja gyakran ráripakodott, hogy szedje már össze magát, mert bátya hamarosan megjön a kocsmából, és ha ilyen állapotban találja, hazaküldi a faterjához.

Arról nem is beszélve, hogy az ipa még megharagszik, és nem rájuk hagyja a házat, hanem arra a félkótya nagybácsira, aki tántiék ükapja révén szegről-végről rokonságban is áll az ángya nagytatájával, de ezt már a nyájas olvasó alighanem amúgy is kitalálta.

*

Ezen a tájon a férj odaszól a feleségnek: – Anyukám, ugye süttöttél? Tudod, este átmegyünk anyukámékhoz!

Mire a válasz:

– Süttöttem, fiam, de beszélj a fiammal, mert olyan hangot használ, hogy az már vérlázító.

Két srác diskurál:

– Öregem, ne tudd meg, mit szólt az öregem!

Egy kiskölök zavarba ejtően érdeklődik: – Mondja, mama, nem tetszett látni a mamát?

A portán kiabálják:

– Szóljon a néninek, hogy a nénikéje keresi!

Egy világháborúval korábban a társadalmi ranglétra akkurátusan kijelölte a megszólításokat. A kegyelmes nem volt nagyságos, a nagyságos pedig nem méltóságos.

- Őkegyelmessége, a legméltóságosabb kisasszony fogadni méltóztatik a tekintetes urat!
 - Kiskegyed, nemde, oly bájos, mint a felkelő nap!
 - Tekegyelmednek tréfát űzni méltóztatik egy szegény, szerencsétlen hajadonból, kinek orcája rögvést elpiruland.
- Oh, tűnt korok csacsкасágai!

*

Később a látszat-demokrácia népi kocsonyájába fagyva nemi, faji, fül-és lábszőrzetre való tekintet nélkül, egyetemlegesen kartársak, kolleginák, szaktársak és persze elvtársak lettek minden magyarok. A magyar ember kedves fogorvos ismerőse, mikor nővéreknek tartott továbbképzést az ántivilágban, sorba rendezte az ifjú hölgyeket, és emígyen kezdte szózatát:

– Kedves Elvtársnők!

Volt nagy rémület a tekintetekben, mert az öreget inkább renitens ellenzékinék ismerték, most meg kezdi ezzel a vonalas dumával. A fogorvos zavarukat kihasználva angyali türelemmel folytatta: – Önök fennakadnak a megszólításon, holott nagyon is lehetséges, hogy indokolt! Tegye fel a kezét, aki önök közül cukorral eszi a káposztás cvekedlit, és nem sósan.

A kezek egyöntetűen magasba emelkedtek.

– No látják, kedveseim, magam is így vagyok vele, úgyhogy bátran tekinthetjük közösnek elveinket!

*

A rendszerváltás pillanatának megszólítási zavara legfeljebb a hadseregben volt pillanatnyi, ahol zökkenőmentesen áttértek az elvtársról a bajtársra. Baj végül is volt dögivel, az elvektől pedig illet gyorsan megszabadulni, már akinek volt ilyenje valaha. Az oroszoknak még ennyi dolga sem volt a „tavárissal”, mely már a cár

atyuska alatt így hangzott, és jelen állás szerint is használatos a hadfiak között.

A civil lakosság ellenben mind a mai napig tanácstalan. Ezt legjobban egy közkeletű vicc fejezi ki: A róka meg a farkas találkozik az erdőn a rendszerváltás után. A farkas fejét vakarva töredelmes vallomást tesz: – Olyan zavarban vagyok, fogalmam sincs, most hogy szólítsam, róka elvtársnak, róka úrnak vagy egyszerűen csak rókázzam le?

*

A nyelvi dilemmát nem oldotta fel két évtizednyi demokrácia sem. A „minek nevezzetek?” lírai feljajdulása magyar földön teljesen mindennapos.

– Hé, maga ott! Maga ön! Ön magának szoltam!

Hát igen, ha valakit Kovács úrnak titulálunk, az modoros, majdnem gunyoros, túlzóan ódivatú. A Kovács István ridegen hivatalos. A „Kovács, legyen szíves” a legrosszabb iskolai emlékeket ébreszti. A „Kovácskám” tenyérbemászó főnökök packázása. Az „ön” egy reformkori regénybe illik, a „maga” tahóskodó. Letegezni pedig mégsem fogjuk azt, akit közelről nem ismerünk!

Hölgyeknél még kevesebb sikerre van kilátás. Kovácsné? Kovács néni? Kovács Istvánné? Kovácsné Gizike? Kovács úrhölgy? Gizike, drága? A szinte nyílt szexuális ajánlattól az öregasszony-besorolásig terjed a skála!

– Könnyű az angoloknak – véli a magyar ember -, náluk nem is kérdés az általános tegeződés!

– Szó sincs róla! – tiltakozott egy angol ismerős. – Az amerikaiak talán tegeződnek, de az angolok inkább mindenkit magáznak.

No, ennek megint volt múltja magyar földön is. A magyar ember polgári nagynyja mindhalálig magázta a férjét. A paraszti nagymama mindhalálig tegezte.

*

És akkor még nem is beszéltünk egy külföldinek roppant furcsa formáról. Egy magyar földön tanító belga ismerőst a takarító néni az alábbi mondattal lepte meg: – A tanár úrnak majd be tetszik zárni az ablakot szellőztetés után!

A derék belga furcsálkodva kereste a másik tanár urat a teremben. Meg is találta, úgy hasonlított őrá, mintha csak tükörképe lett volna. Mikor aztán világosság gyúlt fejében, és két énje végre összetalálkozott, boldogan nyugtázta, hogy újabb nyelvi egzotikumot illeszthet csinos gyűjteményébe.

JOBB MA EGY POFON, MINT HOLNAP EGY TÚZHARC?

A magyar ember gyakran hallja, amint más magyar emberek párás tekintettel emlegetik: – Hej, az apám pofonjai, azok faragtak belőlem embert! El tudtam volna vágni a torkát, de mindig igaza volt! Elképzeltem, hogy ha kicsit erősebb lennék, hogyan nyomnám be a szemgolyóját a hüvelykujjammal, míg az alfelén nem jön ki, de hálás voltam neki! Bárcsak még egyszer véresre verne! Bár a vécé felett köhögném ki a tüdőmet darabokban! Bár köpködhethném a markomba fél fogsoromat! A kezét is megcsókolnám érte!

A magyar ember nem vonja kétségbe, hogy az apai pofonok egy idő után hiányozni kezdenek, mert akinek jut atyai pofon, annak az apja életben van. Másrészt eszébe jut, amint egy ízben régi magyar filmet nézett a moziban, zömmel idős közönség körében. Csak úgy röpdöstek a sóhajok a sűrűsödő levegőben: – Hej, a Tolnay Klári milyen fiatal volt: A Soós Imre milyen daliás, de kár érte! Micsoda szép idők voltak azok!

A kolhozosítás, a párthegemónia, a véleményystop, a hivatalos hurraóptimizmus, az örült munkaversenyek, a téglajegyek ötvenes

évein pityeregtek ott a nézők. A magyar ember már csak azért sem törhetett pálcát felettük, mert tudta, hogy akkor épült fel az ország romokból olyanra, amilyenre, és éppen ezeknek az embereknek az erejéből (sok más ember vére árán). Elég volt körbenézni a teremben, hogy lássa: a társadalmi parkolópályára tett kisnyugdíjasok bicegős, beosztós, nyögdecselős napjaihoz képest azok tényleg aranyidők voltak! Hetente egyszer frissen csapolt kőbányaival, mely nem volt hat hónapig szavatos, de senkinek esze ágában sem volt addig tartogatni. Munkával, szerelemmel, éljenmájuselsejével!

A magyar ember nemrég egy csokor videót kapott egy fura ismerőstől, aki általában hajmeresztő összeesküvés-elméletekkel tömködi tele a jobb sorsra hivatottak postaládáját. A videókat osztálytermekben vették fel világszerte, mobiltelefonnal.

Brazil tanár magyaráz, a tábla tele gusztá képletekkel, az egyik lánynak cseng a mobilja, szexi, dinamikus popszám. Fejveszett kotorászás a táskában, a tanár úgy tesz, mintha semmit se venne észre. A csengőhang megint megszólal. Megint kotorászás, a lány kinyomja. A tanár magyaráz rendületlenül. Harmadik csengőhang, a lány felveszi, és fojtott hangon magyarázkodni kezd. A tanár hirtelen odaugrik, kitépi a mobilt a diák kezéből és teljes erőből földhöz csapja.

Két egyiptomi gimnazista piszkálja egymást. A padban ülve lökdösődnek, ökörködnek, amint a tanár hátat fordít. A pedagógus figyelmezteti a főkolompot, az ártatlanul emeli kezét az égre. A tanár megint elfordul, a lökdösődés újrakezdődik. A pedagógus váratlanul odaugrik, és fordulásból akkora pofont ken le a kezdeményezőnek, hogy az földre zuhan.

Spanyol egyetemista fiú az előtte ülő spanyol egyetemista lány haját birizgálja ceruzával, valahányszor a tanár nem néz oda. Közben időnként beleröhög a kamerába. A tanár mintha nem is

látná. Aztán egyszer csak vagy öt méterről hajszálpontosan fejbe dobja a srácot a kemény műanyagkeretbe foglalt szivaccsal: nem semmi találat, a srác meg is szédül rendesen.

Iskolai színházterem az Egyesült Államokban. Tíz-tizenegy éves gyerekek iszonyú zsivaja, egy ünneplő kosztümbe kihuzakodott tanárnő próbál mikrofonnal szót kérni, de nem sok esélyegyenlősége van. Konkrétan semmi hatás.

A színpadon álló harcias katonanő ragadja meg ekkor a mikrofont, üvölteni kezd, s mikor ez is hatástalan, a levegőbe lő. Halálos csend támad.

És hall, ugye, a magyar ember híradásokat, melyekben magyar tanár ver magyar diákot vagy magyar diák magyar tanárt. Ököllet megy tanárának vagy táskát vág hozzá, pofont ken le a diáknak vagy haját húzza. Texasi diákok hadonásznak pisztollyal. Angliában golflabdával dobálja diákjait egy tanár.

*

Osztályirtók, sorozatgyilkosok, ámokfutók. A magyar ember fejében csak úgy akrobatikus rakkendroloznak a gondolatok.

Elvben a sorrendet mindenki tudja: látatlanra veszem a diák viselkedését elnézően, maximum egyszer, szóban figyelmeztetem, többször, elkérem a mobilját, megkérem, hogy hagyja el a termet, beírom az igazolatlant és így tovább. Ha az egyes pontokon nem hajlandó együttműködni, vannak tárgyalási trükkök, négyszemközt, félrevonva, szakemberrel, szülővel. Mindez irtó időigényes, a tanár pedig amúgy is végsőkéig kizsigerelt emberfaj.

Egy biztos: a porosz nevelés vezényszavai már nem működnek a hatvannyolcas nemzedék gyermekeinél. S ha a gyermeknek vannak jogai (márpedig legyenek, mert különben jön a dickensi megnyomorítottak világa), akkor vagy találunk vele közös nyelvet, vagy jön az ököljog. S ha jön az ököljog, akkor ki garantálja, hogy a tanár az erősebb? A magyar embernek eszébe jut amerikai

külvárosi suliban tanító barátja, aki mesélte, hogy nyolc-tíz éves diákok hadonásztak orra előtt a coltjaikkal, ha felidegesítette őket. A tekintélyt, ha pusztán erő-alapú, megette a fene.

*

A magyar ember tanított középiskolában, s egy igazán emlékezetes esetre a mai napig szívesen emlékszik vissza. Egy nála fejfel magasság, sportos srácnak, mikor komizkodott, odavetette, akkor lesz majd nagyfiú, ha őt legyőzi szkanderben. A kölyök kapva kapott az alkalmon, s egyik szünetben le is játszották a meccset. Magyar ember nem vénember, felülkerekedett nagy nehezen, de borítékolható, hogy egy-két éven belül fordul a kocka. A srác meg is kérdezte, hogy ha majd ő győz, akkor ugye hazaengedi a tanár úr.

– Nono, arról nem volt szó – így a magyar ember -, csak annyit mondtam, hogy akkor majd nagyfiú leszel!

A magyar ember irtó büszke magára, megpödríti virtuális bajszát, de ha heti húsz órát kellene gürcölnie osztályteremben, ki tudja, meddig bírná cérnával. Növekvő terhek gyereken, tanáron, bővülő tananyag, növekvő kedvetlenség, fokozódó sebesség, szűkülő alagút... Hol a határ?

*

Persze kérdés, kell-e erőt alkalmazni ahhoz, hogy valakinek tekintélyt parancsoló fellépése legyen. A magyar ember látott egy dokumentumfilmet Afrikáról, melyben egy csibecsontú kis tízéves kölyök terelgeti a folyóhoz a család bivalycsordáját. Pár lépésre tőlük oroszlanok ténferegnek, szemlátomást eszük ágában sincs rátámadni a körülbelül kétharapásnyi kis fickóra, aki egy husánggal ugrabugrálva noszogatja a patásokat a helyes útra. Az oroszlanok talán csak nem éhesek, talán úgy érzik, hogy ha ez a kis ugrabugra fekete csontkollekció képes kordában tartani a hatalmas testsúlyú, hegyes szarvú, egységbe tömörülve ragadozókra is veszélyes

állatseregletet, akkor itt nekik nem osztottak lapot. Vagyis a tekintély az erő képzetéből és nem az erő kifejtésből ered.

Ugyanúgy, ahogy a pókerben jól blöffölőről kapásból elhisszük, hogy nála vannak a legjobb lapok, pedig ez korántsem biztos. A csuda tudja, ezeknek a taktikai alaptrükköknek a használata mért nem terjedt el az oktatásban. A jó tanár nem feltétlenül erősebb és okosabb minden egyes diáknál. Bár amúgy nem árt, ha vannak meglepő, rejtett tehetségei, ebből mindig legendák születnek. Ha a tanár egyszer végigmegy kézen járva az osztálytermen, feltépi a beragadt ablakot, kivágja a magas cét, helyből felugrik az asztal tetejére, majd piruettezve leszökken a padlóra, esetleg eltáncolja a kánkánt egy farsangi ünnepségen, arról évtizedekig babonás tisztelettel susognak olyanok, akik nem is látták a jelenetet, és kíváncsi tekintettel méregetik az illetőt, vajon egyik-másik hőstett kinézhető belőle vagy sem.

KÜLMAGYAROK

A magyar ember diák volt 1956-ban, ott lövik agyon a Rádió épülete előtti aszfalton, ha kedvese nem rántja be egy kapualjba. Sosem jut át a határon szerelmével, aki tíz gyermekkel és sírig tartó hűséggel ajándékozza meg. Sosem lesz egy orvosi protéziseket gyártó gigászi cég igazgatósági tagja. Rozoga amerikai autóját, mellyel egy fényűző igazgatótanácsi rendezvényre igyekezett, sosem terelték volna be szégyenszemre egy elegáns hotelépület vörös szőnyege elé, hogy mikor az egyenruhás portás előzékenyen kitarja a kocsiajtót, az hatalmas nyikorgással leszakadjon. Sosem mesélgették volna évekig nevetve, amint felesége elegánsan kikászálódik maga varrta nagyesztélyijében, és fellengzősen odaszól a rozsdás ajtót szorongató inasnak: „hagyja csak, nem érdekes!”

A magyar ember 1956-ban átszökik a határon, Pennsylvaniában diplomát szerez, szolgál az amerikai seregben, pisztollyal hadonászó emigráns kölköket tanít az angol nyelv és irodalom szépségeire külvárosi iskolákban. Háza alagsora az ő saját birodalma, remek rumok gurulnak le a torkán, verseket ír angolul az emigrációról, folyóiratot ad ki más emigránsok verseivel. Olykor több száz kilométert autózik reggel és délután munkahelyére, majd hazáig. Mindig egy üveg kólát visz magával szomjoltónak, és hogy a nagyvárosi dugókban ne kelljen tetemes időveszteséggel kiverelkednie magát a kocsisorból és vécét keresni, hát a kiürült palackot vezetés közben (magyaros leleménnyel) diszkréten meg is tölti újra. Felesége háta mögött panaszkodik, mert az amerikai költőnk szexuális szabadossága nem több, mint üres legenda, így aztán Magyarországra jár haza „anyanyelvi” továbbképzésre.

A magyar ember atomfizikus, az itthoni kutatóléte beleunva franciaországi ösztöndíjat szerez, majd kinn marad, itthoni családja helyett újat alapít, létrehoz egy köznapi halandó számára felfoghatatlanul működő, láthatatlan dolgokat pásztázó mérőműszert, majd annak egyes példányai között ingázik Tokiótól Los Alamosig, Berlinton Grenoble-ig. Dühöng, amiért egy nyamvadt teniszező kastélyt vásárolhat fizetéséből, a kiemelkedő tudósoknak pedig épp csak egy nagyobbacska házra futja.

Eközben a magyar ember idehaza üldögélt, Tisza cipőt hordott és Trapper farmert, ha pár évente kapott útlevelet, csorgatta a nyálát Ausztriában az illatos mosóporokat, a korlátlan banánvásárlási lehetőségeket és hét nyelven beszélő televíziókat kínáló rothadó kapitalizmus láttán. Ha ügyesebb volt, nekilátott csencselni, lepaktált a vámosokkal, szövetkezett élelmes nyugati rokonaival, és feltöltötte turkálójának készleteit lélegzetelállító, paradicsomi használt ruhákkal. Várta a csomagokat, amelyeket a külföldre szakadt magyar emberek küldözgettek neki. Soha semmiből nem érkezett annyi, amennyit a pakkba beleraktak, de a

magyar ember nem kereste a bajt, elvégre a postán is magyar emberek dolgoztak, éltek, ahogy lehetett.

Időnként látogatóba érkezett hozzá egyik-másik külhonba szakadt magyar ember, rágógumit hoztak és Snoopy-pólót, Lindt-csokit és single malt whiskyt, no meg a szabadság lehetőségét. Elmondták neki, hogy néz ki felülnézetből kicsi országa, mit hol ront el a szocializmus. No meg azt is, hogy a kapitalizmus sem fenéki tejfel, még ha kilencvenféle színárnyalatú zokni és négy-öt párt közül választhatja is ki az ember azt, ami végül így is, úgyis rábüdösödik. A közoktatás csak selejtet termel, helyette ott a méregdrága magánoktatás, a társadalombiztosítás egy katasztrófa, a szakszervezetek pedig korruptak.

Hitte is meg nem is a magyar ember, amikor másnap a whisky mámora elpárolgott a fejéből. Hiszen olyan valószínűtlen volt az egész, mintha Neil Armstronggal cseverészett volna, hogy milyen hideg van a Holdon, és ha az ember leejti az öngyújtóját, nem hajolhat le érte, ha meg lekési az úrhajót, nem várnak rá a srácok.

RÉGEN TÉP

Egy szerb asszony mesélte, aki magyar férjével költözött hazánkba, hogy sok mindenben könnyen túltette magát, de a magyarok pesszimizmusán húsz éve újra és újra ledöbben. Egy esős napon például megszámolta, hogy amíg az irodaház tizedik emeletén lévő munkahelyére megérkezett, kilenc ember vázolta fel a legkülönbözőbb világvége-víziókat az időjárás kapcsán:

- Nem hiszem el, hogy mennyit esik...
- Rettenetes ez a sok csapadék...
- Nem lehet kibírni...
- Évről évre rosszabb...
- Árvíz lesz ebből, meglátod...

– Minden szét fog rohadni, kidőlnék a fák, beomlanak a házak, tönkremennek az utak...

– Ez már globális folyamat, visszafordíthatatlan.

Ugyanez a műsor létezett kánikulára szabott változatban is.

– Kibírhatatlan ez a hőség...

– Izzadok, mint a ló, gutaütést fogok kapni és szívrohamot...

– Régen ilyen hőhullámok nem léteztek...

– Nyakunkon az aszály, kiszáradnak a folyók, a Balaton már csak bokáig ér...

– Kisül minden növény, nem lesz zöltség, se gyümölcs, se kenyér, éhen pusztulunk, nyomorult halál lesz...

– Sivataggá változik az ország, egy csepp vízért elvágjuk majd egymás torkát...

– Ez már globális folyamat, visszafordíthatatlan.

Nem mintha Szerbiában az emberek nem panaszkodnának néha a meteorológiai változásokra... A különbség abban áll, hogy az ottaniak egy-egy röpke mondattal elintézik a dolgot: „hát igen, esik, majd eláll”; vagy „most aztán baromi hőség van”. Esernyőt keresnek, frissítőt isznak, és többet nem törődnek a dologgal... Itt pedig mindenki szemlátomást ezen emészt magát, és igyekszik egyre mélyebbre és mélyebbre kalapálni a talajba életkedvét, amíg aztán már semmi nem látszik ki belőle.

*

A magyar ember amerikai ismerőse kikísérletezett egy abszolút százszázalékos módszert, amellyel frenetikus hatást lehet elérni bármely magyar társaságban. Ha ugyanis a beszélgetés egy pillanatra elhallgat, és beáll a néma csend, vagyis az a bizonyos angyal átröppen az asztal felett, a leleményes jenki beveti a csodafegyvert:

– Hej, nehéz az élet!

A reakció leírhatatlan. A kollektíva párás, hálás tekintettel bámult maga elé, és ki-ki verdesni kezdte az asztalt, egyre tódítva az iménti kijelentést:

- De még milyen nehéz...
- Jól mondod, pajtikám...
- Szívemből szóltál...
- Ez az igazság...
- Ej, igyunk, gyerekek...

Bármely külföldi figyelmesen ránézett volna az amerikaira, és faggatni kezdi:

- Az élet mely területére gondoltál?
- Ipar, mezőgazdaság, társadalomtudomány?
- Vagy ez egy filozófiai felvetés?
- Kifejtenéd, hogy érted pontosan?

Esetleg személyes közlésnek vették volna, és ilyen jellegű kérdésekkel bombázzák:

- Valami baj van?
- Magánéleti gond?
- Miben segíthetek?
- Akarsz róla beszélni?

Magyarországon ezen kérdések egyike sem fogalmazódott meg soha. Itt mindenki pontosan tudja, miről van szó, és rögtön átérzi a sirámot. Hej, milyen jól ismeri a magyarokat amerikai barátunk! Milyen jól ismeri a balsorsot, amely régen tép!

HAJH, DE BŰNEINK MIATT

A magyar ember mélységesen átérzi, hogy lelkét ólomsúllyal nyomják nemcsak saját pizslicsárá kis bűnei, svindlerségei, kóklerségei, sunyulásai, de mintha nemzedékek atlétája lenne, a vállán álló apák, nagyapák, dédapák, ükapák is az ő vállára

nehezednek. Meg van ez írva a sok szép régi magyar iratban, versben és prózában, prédikációban és politikai cikkben. Valamikor az Úr kegyelt népe voltak a magyarok, de aztán belefeledkeztek az aranyborjú imádásába, eltunyultak és elpuhultak, „sehonnai, bitang emberek” lettek, úgyhogy joggal sújtja őket az égi harag. Így mennydörgött már Berzsenyi, hiszen minden magyar ember megtanulja (vagy legalább hallja) az iskolapadban: „Mi a magyar most? – Rút sybarita váz.” Senki se tudja persze, hogy néz ki egy sybarita váz, de ettől csak még ijesztőbb, zombi a köbön, legalábbis két feje, kiguvadó szeme, lerohadt arca és fél lába van neki.

– Gyerekek, ki akar rút sybarita váz lenni? – csendül a kérdés.

-A Pisti... Hehe!

Szegény Pisti meg vörösödik, forgatja a fejét, és rettentő kényelmetlenül érzi magát műszálas ingében. Hiába, megint ő lett a bűnbak, a Rémkirály, a Loch Ness-i szörny, a rút sybarita váz.

Mellékes is, hogy a sybariták olaszországi görög kereskedőnép voltak, akik idővel úgy elplötyyedtek, hogy eszük ágában sem volt katonáskodni, nuncsakuzni vagy csáknorriszost játszani, ami azért az ókorban főbenjáró bűnnek számított. A Mohácsnál vérbe fojtott, Győrben Napóleon elől szaladó, Segesvárnál földbe döngölt, két világháborút elbukott, 1956-ban térdre kényszerített magyarok hadi szénája meglehetősen csáléra áll. Ez lenne a nagy bűn ma is még, a lángban álló világ közepén béke-szigetet játszó Európában? Nem elég kemény, harcias, kackiás nép a magyar? Vagy épp ellenkezőleg, nem elég békeszerető, barátságos, befogadóképes? A magyar ember hánykolódik a kétségek tengerén, fejét az ár, jaj, százszor elborítja, így megy ez errefelé.

De hogy is vannak ezzel a sybariták földjén többé-kevésbé fejedelmien éldegélő olaszok? Régi dicsőségüket siratják? Garibaldi, ha még egyszer azt üzeni? Mussolini csárdás kiskalapja? Csuda vigye el az életművész bandáját, vajon miért nem siránkoznak

naphosszat a római birodalom romjai felett? A magyar ember egyszer kifakadt, és odacsapta egy olasz barátjának: – Hallod-e, ti aztán mázlisták vagytok, ókori birodalomként végiggyilkoláztatok a világot, lángoló fasizmussal rohantatok a második világháborúba, kitermeltétek a maffiát és a Vörös Brigádokat, de semmi megtorlás, semmi terület-elcsatolás, nuku büntudat! Pazar műemlékeitek épek és turista-csalogatóak, ültök az azzurro alatt, az azzuro partján, boldogan szürcsölitek könnyű boraitokat a könnyű ételek mellé, időnként könnyes szemmel dalra fakadtok, mert hát hogy is lehetne prózával győzni azt, hogy ilyen ragyogó az élet, ilyen észveszejtőek a nők és ilyen sziporkázó a foci!

Az olasz barát megrovóan nézett a magyar emberre, és látszott, hogy elszánta magát: most aztán leckét ad neki a világ rendjét illetően. Felemelte mutatóujját, és ily bölcsességre nyitotta száját: – Ez nem mázli, a jó sorsot ki kell érdemelni!

És ahogy a magyar ember végignézett a fölényesen bazsalygó fickón, szemernyi kétsége sem maradt, hogy kifogástalan öltönyével, csigásra zselézett hajával, nőfaló tekintetével, egészséges fogaival, bódító parfümillatával, villogó aranygyűrűivel és féktelen életkedvével ez a dzsigoló bizony alaposan kiérdemelte a történelem kegyeit.

LEDZSEN EDZS SZHÉJP NAPOD!

A magyar ember összetalálkozott egy hazánkban élő, rokonszenves, filmszínész-kinézetű amerikai ismerősével. A magyar ember izzadt volt és megviselt, ritkuló haja csapzottan tapadt koponyájára, úgy érezte, a végét járja. Vagyis igazi magyaros, világvégi hangulat uralkodott el rajta, már csak ezért is bosszantotta, hogy ez a derék jenki nemcsak magasabb, fiatalosabb, jól ápoltabb, mint ő, hanem még valami

megfoghatatlan, férfiasan határozott parfümillat is árad belőle, ruháját pedig mintha most vasalták volna, pedig alighanem éppoly nehéz munkanapon van túl, mint magyar barátja. A magyar emberen sötét gyanú uralkodott el: ez a kisimult gazember, ez a tengerentúlról importált kófic, ez netán szabadságon van most, az év kellős közepén, és vígan sétafikál, miközben mások belegebednek a családfenntartásért folytatott örületes és felelősségteljes küzdelembe? A magyar emberen eluralkodott a sárga irigység, epe keserű ízét érezte szájában, és eszébe jutott, hogy be kellene vennie a gyomorgyógyszerét. A legbosszantóbb, hogy a derék amcsi mindebből semmit se vett észre, széles fogpasztareklám-mosollyal köszönt rá ismerősére: – Szervöz, brádör, örülök, hogy láthlak, mondd csak, mi jújshág!

A magyar ember szeme villant, nagyszabású bosszú terve rémlett fel előtte. Na, öcskös, erre varrjál gombot! Úgy kell neked, ha örülsz annak, amin inkább sírnod kellene, imádkozzál és ásd meg sírodat! Azzal rákezde: – Pocsék napom volt, először is munkába menet valami barom belém jött kocsival, aztán még neki állt feljebb, úgyhogy meg kellett várnunk a rendőrt, aki ugyan nekem adott igazat, de figyelmeztetett, hogy pár nap múlva lejár a műszakim, és bár ki se látszom a teendőkből, muszáj szervizbe mennem, csomó pénzt kiadnom, mert ezek a mocskok vadászni fognak rám! Nem elég, hogy elkésve értem a munkahelyemre, még el is kellett kéredzkedni a főnökömtől, mert idézést kaptam az adóhivataltól. Elengedett az öreg, de úgy nézett rám, hogy ha lehetne szemmel ölni, hidd el, már halott volnék. Gyomorfekélyt kapok egy napon, és ennek az irgalmatlan tekintetnek köszönhetem majd, mely átfúrja életemet, még a vécén sem vagyok biztonságban előle. Az adóhivatalban kiderült, hogy szinte a semmiért rángattak be, valami elmaradásom volt, és hatszázöt, igen, írd és mondd, hatszázöt forintot kell befizetnem, de csekkért egy másik hivatalba küldtek, és csak a postán adhattam fel, különben ketyegni kezd ez a nevetséges összeg, és rövid idő alatt

megsokszorozódik. Most mondd meg, nem azért találják ki az ilyesmit, hogy az ember idegeit a végsőig feszítsék, hogy a korai halál martalékává legyek? Mindezek után belém hasított, hogy holnap lesz a házassági évfordulónk, és már előre láttam az asszony gyilkos arckifejezését, hogy na, erről megfeledkeztem, ilyen egy rövid eszű, pipogya férfit sem látott még másikat, igazán jellemző, minden évben képes vagyok eljátszani ugyanezt, mint derült égből a villámcsapás, úgy zuhan rám az ünnep dátuma, holott az elmúlt húsz év alatt bőven lett volna időm megjegyezni, már ha az a híres férfiagym valóban nagyobb méretű lenne, mint egy ütődött csirkéé. Loholtam izzadtan, és az utolsó pillanatban értem el egy még éppen nyitva tartó ékszerüzletet, ahol az ellenszenves, pattanásos eladó szorult helyzetemet kihasználva rám sózott egy méregdrága, ráadásul csúnya gyémántgyűrűt, melyre az asszonytól megkapom majd, hogy tipikus, még az ízlését sem ismerem, de a fiókban porosodni pont jó lesz, talán a betörők egyszer elviszik, és akkor legalább megszabadulunk tőle. Hazafelé támadt egy ötletem, átkozom érte magamat, egy könnyelmű pillanatban, elérékenyülve engedtem a csiricsaré plakát vonzásának, és az operettszínházba vettem két jegyet valami rémes musicalre, amelyről nejem olyan sóvárogva mondta múltkor, hogy úgysem jutunk el rá. Most kénytelen-kelletlen végig kell ülnöm ezt a vámpíros ízléstelenséget és elviselni a feleségem örömsikkantásait, hideg fejjel megfigyelni, ahogyan a flitteres zakós bálgúnárok öblögetésétől olvadozik, és a kettőnk házassági évfordulója alkalmából valami ilyen díszmajom karjába képzeletileg magát. Még hogy milyen napom volt, jó kérdés!

– Ó, máj dír, szhegény srác! – pillantott a magyar emberre az amerikai olyan őszinte együttérzéssel, hogy barátunk legszívesebben felpofozta volna. – Nekem fenomenálisra sikeredett a mai napom. Munkába menet koccantam az autómmal, kicsit nehézkes volt a pasas a másik kocsiban, nem akarta elismerni a felelősségét, de szerencsére jött a rendőr, és igazságot tett, sőt

udvariasan még arra is felhívta a figyelmemet, hogy hamarosan lejár a műszakim. Viszem is gyorsan szervizbe a járgányt, képzeld, ha nem szól, alaposan ráfaraghattam volna! A főnököm irtó jó fej volt, morcosan nézett ugyan, de nemcsak a késést bocsátotta meg, hanem az adóhivatalba is elengedett, amikor megmutattam neki az idézést. Jó, nem egy vigyori típus, de ha szorult helyzetbe kerülök, mindig jól vizsgál emberségből, tisztelem is ezért, és hálával gondolok rá, bár szigorú ember, sokan még a tekintetét sem állhatják. Az adóhatóságnál ért a másik kellemes meglepetés. Rettegtem, hogy elrontottam valami komolyabbat, hogy nagy összegről van szó, amit ki se tudok fizetni talán, ám kiderült, mindössze hatszázöt forint miatt idéztek, ráadásul a hölgy előzékenyen elmondta, hol tudok csekket szerezni, azt befizettem gyorsan, és ennyivel megúsztam az egészet. Hálát adok az Úrnak, hogy ezek után bevillant, hogy holnap lesz a házassági évfordulónk, ha elfelejtem, azt sose bocsátom meg magamnak, hiszen húsz éve vagyunk házasok, annyi mindent köszönhetek neki! Becsúszó szereléssel érkeztem egy ékszerboltba, a kis fiatal eladó kedvesen kiszolgált, és rábeszélte egy pazar gyémántgyűrűre, ez pontosan kifejezi majd, mennyire drága nekem az én kis feleségem... És amilyen mázlim van, visszafelé az operettszínház mellett mentem el, Isten ujjá rámutatott egy plakátra...

A derék tengerentúli fiú ekkor előhalászott a belső zsebéből két olyan jegyet, amelyet a magyar ember már látott, de amelyenből még kettőt semmi szín alatt nem kívánt látni, így is minden önuralmára szüksége volt, hogy ne törjön elő belőle valami állati üvöltés. Most komolyan, mit tudnak ezek az amcsik a balsorsról, amely régen tép? A magyar ember üvegesedő szemmel bámult barátjára, próbált nem gondolni az optimista és a pesszimista közismert példázatára, és gyorsan elköszönt a meghökkent amerikaiától, nehogy még végül nekiugorjon és lefejelje vagy hasba rúgja ezt a reménytelen barmot, aki csökönyösen félig telinek látja azt a rohadt poharat, amely nyilvánvalóan ÜREES, értitek, ÜREEES!

TÁVGYÓGYÁSZ ÉS FEKETE MACSKA

Magyar ember nem babonás. Hogy is lenne az, mikor fel van világosodva, és figyelemmel követi a tudományos életet, különös tekintettel arra, hogy magyar kutatók feltalálták a benzin helyett levegővel közlekedő autót, a levegő helyett földben suhanó rakétát, no meg az atommeghajtású biciklit.

Csak a Világbank meg a nagytőke meg az amerikai olajcégek összefogtak, hogy ellehetetlenítsék ezeket a furfangos leleményeket. Mert ha napvilágra kerülnek, akkor lőttek a hegemoniának, az összes multimilliárdos koldusgúnyát ölthet és mehet az utcára kéregetni, mert ugyan ki ül be többé a vacak BMW-ikbe meg a vacak Jaguárjaikba, ha mindenki atombiciklin száguldhat a lávafolyam tetején.

Magyar ember egyedül ebben hisz, mert ezt, kérem alássan, megírta az internet is, márpedig az nem hazudik. Csak a Magyar Tudományos Akadémia tagadja le, mert ott csupa szakállas, ócska vénség ül, akik sosem fedeztek még fel semmit, hacsak nem egy mártásfoltot a zakójuk hajtókáján, éppen ezért rettentően irigykednek az igazi felfedezőkre, az atommaghámozókra és auraköpülőkre.

Na de a babonában, abban a magyar ember a világ minden kincséért nem hinne. Asszony népnek való vircsaft az ilyesmi, hosszú haj alá jobban befér efféle bolondság. Ugyan, kérem, minek megtudni a jövőt, mikor néha a jelen is sok, a múltból nem is beszélve? Még hogy a csillagokban meg lenne írva, hogy az Icuka jövődöbelije robotpilóta vagy fekvőrendőr lesz-e! Még hogy a kávézacc rajza kiadja, magas bajuszos vagy alacsony szakállas lesz-e a cselédlány végzetes, nagy szerelme! Még hogy az ólomöntés hatal gavallért jósol a bibircsókos vénasszonyoknak!

A magyar ember vigyorogva nézi a tévéjósnoket, akik jobban ki vannak mázolva, mint egy népművészeti csupor. Az ön családjában

érezem az energiavákuumot. Nincsen családja? Akkor az elvált férjére gondolok! Nem volt férje? Akkor majd lesz! Kilencvenévesen aligha? Egy ígéretes kapcsolat azért még ráragyoghat magára a jövő kapujában, csak ne féljen kezdeményezően fellépni! A viszonthallásra...

A magyar ember röhög a távgyógyászon is, aki telefonon keresztül kibuherálja a tévénézők belső szerveit, mintha csak legókockák lennének, kipakol szívet, májat, lépet, vesét, és felcímkézi, leosztályozza mindet, mint egy hentesboltban. Simán kikúrálja az öregasszonyok prosztatáját, és sec-pec kikapja a vénemberek petefészket. Még csak véres sem lesz a keze tőle, épp csak egy kis aranypor tapad meg ujjain minden emelt díjas hívás után.

Szóval a magyar ember nem hisz az ócska babonákban, s ha valami vágyának hangot ad, csak egész halkan és titokban, megszokásból kopogja le az asztal lábán. Ha bevágja a könyökét, épp csak kipislant a függönyrésen, hogyan is jönne bármiféle váratlan vendég! Azért egy kávé feltesz, legfeljebb megissza egyedül. Ha fekete macska megy át előtte az úton, alig rezzen össze, ha pedig kéményseprőt lát, épp csak megérinti a gombját, ennek semmi jelentősége. Viszont nem bocsátaná meg magának, ha elhanyagolná, s amiatt nem lenne ötöse a lottón.

VANDÁLOK

A magyar ember utálja a vandálokat! Elkészül a szép új buszmegálló, másnapra ripityára törik az üvegét valami zsványok. A magyar ember szól nekik, hogy nem kellene köztulajdont rongálni, mire úgy megkergetik, hogy a bele lóg ki, a többi utas pedig vigyorogva nézi a palimadarat, aki ráfaragott, minek tátja akkorára a pofáját!

Ott a gyönyörűen felújított házfal, erre az Amerika-majmoló kis kretének összefújkodják mindenféle érthetetlen krikzkrakszokkal! Le kéne nyalatni velük, majd megtanulnák a magyarok istenét! Betyárból, kurucból vagy miféle szélhordta, félnomád csőcselékből ideje lenne polgárrá válni!

Aztán ott vannak a felgyújtogatott, varacskosra égett szemetesek! Biztos nem azoknak az adóforintjából kell pótolni, akik pirózgattak... Az ilyeneknek elmentek otthonról, biztos aludtak a tűzvédelmi oktatás alatt!

Meg akik brahiból kihasogatják a buszülések kárpitjait! Meg teletojják a bokrokat a parkban! Angolvécéről nem hallottak? Állat az ilyen, nem ember!

Teljesen felelőtlen alakokkal van tele az ország! Egyszer alaposan ki kéne pucolni innen a ganajt!

Csehoszámban, Lengyelországban (hogya csak közeli példákat hozzunk) nincsen szemét az utak szélén, a parkolókbán, a pályaudvarokon, igaz, szemetes is van tízméterenként, no meg toi-toi vécé minden park mellett. A Margit-szigeten kilométereket lehet gyalogolni, míg a magyar ember egyetlen, estére gondosan bezárt nyilvános klotyóra akad. A méregdrága kerthelyiségek helyett aztán ki-ki keres magának egy talpalatnyi magyar földet a fák és bokrok alaposan „elaknásított” árnyékában, a szó szerint bensőséges illatok felhőjében.

A magyar ember szórakozottan elhajította csikkét Krakkó főterén, majd miután megállapította, hogy másik csikket égen-földön nem látni, lehajolt és a közeli csikktartóba pöccintette a cigarettamaradványt. Ha kicsit Nyugatabbra megyünk, Stuttgartban graffitisek festik a Neckaron átívelő híd pilléreit, egy önkormányzati alkalmazott pedig filmezi a kép alakulását a kezdetektől a kész műig. Ezekből a felvételekből évente megjelenő művészeti leporellót ad ki a város. Ezért jönnek át a határon a primitív német

és angol jampecek, és itt randalíroznak minálunk, ahol nem jár érte büntetés.

A magyar ember a prágai vonaton saját szemével látta, amint a cseh rendőrség megbüntet két német turistát, akik leszálltak és a peronon cigarettáztak. Mikor nem volt náluk elég pénz, egyiküket elkísérték az automatához. Ehhez képest idehaza ki látott már élő embert, akit peronon vagy megállóban cigizésért büntettek meg... Nem muszáj persze ilyen törvényeket hozni, vitatkozzunk nyugodtan, hol a határ, de ha már meghoztuk a törvényt, az nem fogja betartatni magát.

Ekképen morfondírozik a magyar ember, mígnem a kocsmá előtt elhaladva megpillantja a szomszéd robogóját. Éppen azé a mocsadéké, aki két tyúkját is eltüntette, a kutyáját megmérgezte, a sövényét sósavval locsolgatta, hogy belásson az ablakon, mikor a magyar ember felesége öltözik. És évek óta pereli őt valami nyamvadt szolgalmi út miatt, melyet a magyar ember évek óta csak azért is büszkén, emelt fővel használ, hogy mutassa, az ősi jussot veszni nem hagyja, még a vére árán sem.

Úgyhogy a magyar ember bicskájával kipiszkálja, majd elhajítja az egyik kerék szelepét, és dugóhúzóval kicsit megkaristolja a benzintankot is. Így nyer némi időt, átdobálhatja a szemetet a kerítésen, mielőtt még a koma hazaér.

FIGYELEMCSAPDA, AVAGY UTAZZUNK EGYÜTT!

A magyar ember azon gondolkodott, mi a legbiztosabb módszer, hogy tartósan magunkra vonjuk egy távolsági busz teljes utazóközönségének figyelmét. Hogyan hozhatunk létre olyan intenzív erőteret, amely átrendezi a mágnesreszelékek rajzolatát egy központi mag körül?

Vegyünk például egy bombanőt – agresszíven hegyes orrú, magas sarkú, divatlapból kiállózott kosztüm-ékszer összhang, maszkszerűen hibátlan smink, körmöktől hajfestékig megcsinálva. Színre lépésekor megfagy vagy felizzik a levegő, a férfi utasok alig leplezetten célirányos manőverekkel mocorogni kezdenek a minél részletgazdagabb betekintés érdekében. Fontos, hogy a végzet lányának vagy asszonyának tekintete ne legyen kommunikatív. Nézzen a semmibe intenzíven, leheletnyi jeges megvetéssel mind az izgága hímek, mind a szépségére féltékeny tekintetek törével hajigálózó nőstények irányába. Mégsem végeztünk tökéletes munkát, mert amint a hölgyike helyet foglalt, mágnesessége csökkenni kezd, és bár a merész pillantások időről időre végigpásztáznak alakján, a kátyúk és zökkenők ritmusa lassan őt is beleringatja a névtelen tömegbe, éppúgy belesimul környezetébe, mint rikító paradicsomszelet az összeérett salátába.

Jobb ötletnek látszik nyűgös kisgyereket választani, aki lehetőleg minél hangosabban minél elérhetetlenebb dolgokért nyaggassa fásult és ingerült anyukáját. Követeljen enni-és innivalót, miután a rendelkezésre álló készleteket már kimerítette, sőt elmorzsálta és szétlocsolta a közelben található utasok ruházatára. Ha egy jó szándékú kisnyugdíjas megkínálja cukorkával, dühösen csapja ki az öregasszony kezéből az édességet, aki erre sértődjön meg dohogva. Egy idő után nyafogjon mindenben és mindenért, vergődjön kétségbeesetten, koszos talppal összerugdalva a csípős megjegyzésekkel védekező szomszédságot. Az anyuka legyen teljesen alkalmatlan a feladatára, reagáljon hol idegbetegen, hol erélytelenül, hol kétségbeesetten, de mindig úgy, hogy a jelenlévők mindegyikének legalább öt jobb ötlete legyen a helyzet megoldására. Mindhiába, a hiszti egy idő után banálissá szürkül, az utasok másfelé nézegetnek, megemelik az ingerküszöböt, a gyermek pedig belefárad a műsorba, és rongybaba módjára kiterülve, izzadtan, szuszogva alszik el szülője ölében.

Végül inkább mindezek helyett egy ablakkeretnyi szemüveggel ellátott, bizonytalan léptekkel, kezében viseltes nejlonszatyorral a busz belseje felé botladozó, alighanem értelmi zavarokkal is küszködő fickót, akinek homlokát felszámolta egybenőtt haja-szemöldöke. A valós értelmi szint jelen állapotban felmérhetetlen, amint azt barátunk az első mondatával nyilvánvalóvá teszi: „Bocs, cimbi, hadd üljek le oda, mert állatira be vagyok nyomva!” A mondat címzettje egy hatalmas bőröndöt próbál odébb cibálni a lehajtható ülés közeléből, míg az alkoholos befolyásoltság alatt álló kolléga szusszanva letelepszik. Az utazóközönség soha nem lankadó figyelmét leleményesen sokrétű módszerekkel tartja éber. Szaganyaga jóval intenzívebb, mint az erősen parfümözött, de megszokható illatfelhőbe burkolt bombanő. Egyesek fintorognak, mások elfordítják fejüket, mindez azonban csak önbecsapás: az intenzív klíma ránk telepszik, elzsongít, minden fej mozdulatra agresszíven áramlik tüdőkbe. A tömény aroma vegyelemzése nem egyszerű, ám annál izgalmasabb, rengeteg újdonságot tartogató kaland: penészes kenyértől a sajtos verejtékig és a gyomorsavas alkoholgőzig számos összetevő felismerhető. Barátunk azonban a teljes út hosszára tartogat meglepetéseket. Mikor megürül mellette egy ülés, egy ott álldogáló srácot győzköd: „Üljél már le, komám, én nem tudom, hogy bírod ezt, első körben felborulnék, vagy kidobnám a taccsot, nem szeretsz talán ülni? Inkább állsz, ilyen erős gyerek vagy?”

Később megéhezik, kipakolja szatyrát, felvágottak között turkál, mindent széttereget a térdén, és végre megtalálja a hosszú szeletekre vágott húsos szalonnát meg egy kiló kenyeret. Ettől fogva sárga körmű, varacskos ujjaival tépdesh, cibálja, szájába lógatja a nagy, zsíros lebernyegeket, az evésbe belemelegedve szürcsölve szívja az orrát, és a lába közé támasztott, néha elkóborló szatyiból kenyércsimbókokat próbál kiszaggatni fél kézzel. A fiatalabbak vigyorgásukat palástolják, az idősebbek és főként a nők tüntetőleg elfordulnak, de viszolygó arckifejezésükön látni, miféle

látvány lebeg lelki szemük előtt. Mikor a pasas jóllakott, az agya működésbe lendül, büfögve, csukladozva, fel-felhorkanva hangosan ócsárolni kezd valakit, akit mi nem ismerünk. „Patkányképű gennyláda... rohadt, nagyképű senkiházi... most fenn hordja az orrát... de majd megkapja a magáét... megveszlek kilóra, nem is, mert dekára, köcsög...” Barátunkat nem hagyja cserben kifogástalan dramaturgiai érzéke, amint alábbhagy a feszültség, műsorszámot vált, nótaszó következik: „zöldre van a rácsos kapu festve... hosszú, fekete haj... piros, piros, piros... megjöttek a fehérvári cigányok...” Vervörös rózsaszál, barna kislány, kék nefelejcs, valahogy minden egyes műsorszámban főszerepet visznek a színek. Később elszunyókál, egyre lejjebb és lejjebb kókad a feje, mindenki azt figyeli fél szemmel, lezuhan-e a székről következő pillanatban, esetleg hatalmas okádással ébred fel, beterítve mindent.

Olyan, mint az Etna, lehet, hogy éppen szendereg, mégsem lehet nem tudomást venni róla, ránk kényszeríti erőteljes jelenlétét. Nem foglalkozni vele szinte lehetetlen, csak embertelen akaraterővel tudja bárki is kiszakítani magát e mindennél nyilvánvalóbb valóság vonzáskörzetéből. A magyar ember ábrándosan arra gondol, hogy ő a mindenkiben ott lakozó őskáosz, a szabványrend alatt megbúvó szabálytalanság, a gátlástalan életösztön, s kicsit irigykedik rá, amiért leplezetlenül, nyilvánosan dagonyázva, kénye-kedve szerint birtokba veszi, mi több, szinte határtalanná terjeszti ki a rendelkezésére álló teret.

EZERMESTEREK

A magyar ember a távolsági buszon együtt utazott Hacsekkel és Sajóval, két melósküllemű nyugdíjassal, akik rém elégedetlenek voltak a világgal, és ezt kellő hangerővel igyekeztek a tisztelt utazóközönség tudomására hozni. Eredeti pofák, egyikük Kolumbusz

tojását találta fel (esetleg Kolumbusz tojásait), a másik pedig alighanem az atomhajtású tengeralattjárót.

– Te, az a baja az embereknek, hogy leszoktatták őket a gondolkozásról. Nekem anno volt egy Pannónia motorom. ..

– Az volt aztán a járgány!

– De bizony ám, ezek a mostaniak, a Nagaszaki meg a többi a nyomába sem érnek. Hát, kérlek szépen, egy napon lerobbanok az út mentén, látom, besült a dugattyú. Na, fogok egy kis drótot, keresek egy vasdarabot, előkapom a precíziós ipari esztergámat meg a hegesztőpálcát az oxigénpalackkal, és így tudd meg, ott, az árokparton kettő perc alatt csináltam egy krómozott gyári újat. Utána biztonság kedviért megmutattam a szerelőnek, aszondta, ez jobb, mint az eredeti, a motor összes többi alkatrészét kéne eldobni és ilyenre cserélni mindent. Írjak a cégnek, hogy ezt rakják fel a gyártósorra. Ma már ilyen nincsen, akinek elromlik a motorja, eldobja, kihúzza a zsebéből egy másikat, és tovább repeszt.

– Szerintem inkább az a baja az embereknek, hogy leszoktatták őket a gondolkozásról. Énnekem volt egy gömbfejes, furatmechanikus teljesítménymérő jelgenerátorhoz, tudod, csak ilyen egyszerű, kézi kis kütyü, de azért konyítani, azt kellett hozzá. Egyszer aztán befuccsoltak a hozzá való ellenállásmérő hidak, azt hittem, megesz az ideg. No de... elővettem a józan paraszti eszemet, mert hát második elemiben a Hajagos tanár úr vonalzóval úgy fejünkbe verte a mechanikát, hogy több se kellett. Szereztem gatyagumit az asszony varrodobozából, műanyag tiplit a fészerből, no meg porcicákat a szekrény alól, a szigeteléshez. Gondoltam is, letöröm a nejem derekát, hát hogyan takarít ez! Mindenesetre kapóra jött a lustasága. Fogtam, és úgy megbütykölttem az egész hóbelevancot, hogy mikor egy mérnöknek megmutattam, üvöltve a fejéhez kapott, hogy ez neki még nem jutott az eszébe. Rögtön be is adta szabadalomnak, Nobel-díjat kapott érte vagy mifénét, de abból én egy huncut garast se láttam.

– Á, mert ezek a fiatalok már nem képesek gondolkozni, arról leszoktatták őket. Egyszer bicikliztem hazafelé, és megláttam a mező kellős közepén, hogy kettő olyan kafanderes vagy milyen afronauta ember ottan van lerobbanva, éppen a nyavalyás űrhajójuk mellett álltak tanácstalanul. Ezeknek se volt már meg az a becsületes, komoly szaktudásuk, amit az én nemzedékembe még beleneveltek az igazi tanító urak. Kértem, hogy mi a rossebet bámulnak itt, hát, te, azok csak makognak ott majomnyelven, kiderült, magyarul se beszélnek. Hadonásztak kézzel-lábbal, hogy lesántult a masina meg így meg úgy. Jó, hogy nálam volt a minicsavarhúzó-készletem meg a nyolcfunkciós svájci bicskám, amivel a szemüvegemet is bármikor meg tudom szerelni, a körmömet is le tudom vágni, a varrást is fel tudom fejteni, a szalonnát is felaprítom, a vasat is elreszelem, a kígyómarást is felvágom, a kekeckedők belét is kiontom, ilyen egy bicsak az, szolingeni acél. Összebuheráltam hát nekik azt a fene mikroelektronikát, mert csak a vak nem látta, mi a baja. Fiatalok voltak az űrhajósok, még a bajszuk se serkent. Úgy eltűntek a mezőről, mint a villám, azt' integettek veszettül. De még a tévé is bementa, hogy sikerült kijavítaniuk a hibát a Csellendzseren, csak azt felejtették el, ki segített.

– Ja, mert a gondolkozásról, arról meg már mindenkit leszoktattak. Nem úgy, mint a mi időnkben, na, én itt leszálok, megyek az orvoshoz a cukrommal. Bár nem is lenne muszáj, mert hallottam a rádióban, hogy felrobbant az erőmű a kínaiaknál vagy hol, Koreában. Az a Fukudzsim. Hát, ott olyan a sugárzás, két héten belül ideér, és mindenki padlót fog szépen. Tartós tejet már nem érdemes venni, se retúrjegyet. A sugár, az nem vicc, mink tanultunk sugárvédelmet a seregnél. Csak akkor még nem voltak az emberek leszoktatva a gondolkozásról... Na, szevasz!

FOGJUK MEG, ÉS...

A magyar ember nagyszerű jelenetet látott az utcán ballagtában. Látszólag tétlen munkabrigád állt körbe egyetlen elszántan dolgozó embert, aki gödröt ásott a kibontott aszfalt alá, ám ha a jelenetre ráfókuszálunk, kitűnik, hogy valójában komoly munkamegosztásról van szó, mely a magyarság teljesítőképességének alapvető feltétele, továbbá biztos jövőnk záloga.

A kezeslábast viselő szakik egyike például a humánerő-forrás-manager, aki békésen ücsörög a hegesztőpalackon, már nem fiatal ember, sokakat látott jönni a céghez, menni tovább, így hát nem hiányzik belőle a rálátás, a valódi távlat, amellyel a hűbelebalázs módjára lapátoló kollégát szemléli. Pontosabban nem is őt szemléli, hanem elnéz a messzeségbe, látja magát a végtelen időt, melynek távlatában oly hangyányi apróságnak tetszik egy kiásott vagy ki nem ásott gödör, hogy szót sem érdemes vesztegetni rá. Mindegy, ezt a tudást nem lehet hipp-hopp megszerezni, hosszú évek alatt sajátíthatják csak el a forrófejűek.

A marketingmanager csípőre tett kézzel azon agyal, hogyan lehetne minél előnyösebb színben feltüntetni áldozatos munkájukat a nagyközönség előtt. Hiszen a nyers erő önmagában vajmi keveset ér, ha nem tűzünk ki hosszú távú célokat és lépésről lépésre nem tudatosítjuk, mit miért teszünk. Ezt nem ártana egy csinos power point vetítéssel illusztrálni, a baj csak az, hogy látástól Mikulásig melózik az ember, hogy is jutna energiája ilyesmire!

A logisztikai manager jobbnál jobb háttérmegoldásokon töri a fejét, ezért kicsit oldalvást nézelődik a baseballsapkája alól, ez nála az erős koncentráció jele vagy a kancsalság következménye.

A kommunikációs manager mélyen szemébe húzta sutyeráksapkáját, hiszen a szem a lélek tükre, és szorosan karba

fonta kezét, nehogy valaki félreértse és azt higgye, munkakészségét akarja kommunikálni a világ felé.

A biztonságtechnikai manager fején nincsen sapka, éppen cigarettát sodor, de közben rossz a lelkiismerete, hiszen munkája biztonságos elvégzését kockáztatja, ha a bizonytalan jövőben előfizet egy tüdőrákra. Mindenesetre a mondott munka elvégzése nem sürgős neki, ráér a cigi, az első, a második cigi, az első vagy második doboz cigi után is.

Az információs-technológiai manager az okostelóját piszkálja, hiszen kötelességének érzi az egyes munkafázisokat vicces kommentekkel ellátva sorban felrakosgatni az internetre. Most például lefotózta a lyukat, amit ki kéne ásni (csak hát, hé-hó, nem gyorsvonat, megvár), és azt pötyögi mellé: „majcsak kijukadunk valahol”.

A belső ellenőr maga az egyensúly, ahogy ülve lapátja nyelére támaszkodik, és belső energiáit összegyűjtve éberén figyeli a többiek minden reakcióját. Könnyű dolga van, mert szinte senki se mozdul. Mindenesetre kötelességéhez híven őrködik a munka jó hangulata és az egyenlő munkavégzés felett. Egyenlő alatt arra gondoljunk, hogy „egyenlőre” nem mindenki fogja meg a munka boldogabbik végét, de lesz ez még így se.

A projektmanager a borostáját simogatja, reggel elfelejtett ugyanis borotválkozni, és most próbálja a projekt menetébe beiktatni a „gyors munkahelyi borotválkozás ebédszünetben” programpontot, de ez komoly tervezést igényel, és nem is biztos, hogy jó megoldás, általában el szokta napolni, elvégre nem a divatszakma ez, most is kicsit még meghányja-veti magában.

A PR-manager maga a jó kedély, voltaképpen ő a csapat lelke, disznó viccet mesél, eszelős, milyen felkészült, mindig van neki raktáron!

A termékfejlesztési manager elmélyülten hallgatja, hagyja, hogy átjárja a nép egyszerű bölcsessége és az imént egy hajtásra legurított dekás cseresznye okozta kellemes forróság. Közben dolgozik is ám, cipője orrával a kibontott aszfalt rögeit morzsolgatja, teszteli ellenállóságukat. A minőség, kérem tisztelettel, azon nagyon sok múlik, talán nem túlzás azt állítani, hogy azon múlik minden!

Ja, és középen persze ott a kibontott lyuk, és benne a Pista, aki ész nélkül nekimegy a feladatnak, ahhoz is hülye, hogy felelősséggel mérlegeljen, hogy tettei következményét latolgassa. Csak ás meg ás, fagyban, forróságban, mint a bolond, aztán csodálkozik, hogy megizzad meg elfárad meg izomláza lesz meg a munkaruhája is hamar elkopik. Miatta költünk folyton új lapátra. Egyszer, ha nem vigyáz, a föld túlfelén fog kilyukadni, Ajusztráliában, aztán onnat már nem lesz visszaút.

A félkörben ácsorgó menedzsment némi rosszallással, egyszersmind jóságos megértéssel is tekint a szegény bolond melósra. Ja, hát ő nem tehet róla. Neki nem szóltak, hogy azért nem eszik olyan forrón a kását. Hogy nyolcszáz éve nem hajt a tatár. Hogy a munka temetéséhez nem muszáj gödröt ásni.

MEGÁLL AZ IDŐ

A magyar ember szervizbe viszi a kocsiját, leparkol és belép az irodába. Ketten ülnek odabenn, előttük számítógépképernyő, melyen az alkatrészrendeléseket szokás intézni. A magyar ember sietne, örülne, ha mielőbb kiderülne, mi a fészkes fene van az autóval, s ha gyorsan, megnyugtatóan lehetne rendezni az ügyet. Van azonban a levegőben valami különös, valami mélyen ismerős, valami, amitől zaklatottsága csillapul, vérkeringése lassul, és már nem olyan biztos benne, hogy sikerül hamar végeznie. A két

szerelő overallban ül a széken, egyikük haja zselétől csillog, a másik nagydarab és borostás, és mind a ketten egyetlen, távoli pontra merednek. Nem a számítógépet fürkészik, nem is a falra kötelezően kilógatott pucérnős naptárat, kifelé néznek az autógumi-és kenőolaj-márkákkal teleragasztgatott üvegen keresztül, mégpedig olyan intenzíven, hogy a magyar ember zavarba jön, maga is odalép az ablakhoz és fürkésző tekintettel végigpásztázza az udvart. Semmi, pontosabban semmi szokatlan. Beton, parkoló autók, néhány fa, szerelőcsarnokok zárt ajtókkal. Annál csodálatosabb az összpontosított figyelem, mellyel a két fickó mindezt szemügyre vételezi. Kínos, hogy ezt a misztikus áhítatot holmi csip-csup ügyek miatt meg kell zavarni. A magyar ember remegő hangja illetlenül töri meg a csendet. A két srác nem néz rá rögtön, időbe telik, míg felfogják, mi történt. Ekkor olyan rémülten emelik rá tekintetüket, mintha álmukból ébresztették volna őket.

A magyar ember belép a kórház épületébe, hétvége van, az ügyeletre jönnek feleségével, akinek térsérülését újra kell kötni. A portán egy ember ül a kórház vörös pecsétjével ellátott, meztelen felsőtestre vett fehér köpenyben, dús szőrzete kitüremkedik a fehér vászon résein. Mellette tévékészülék, a magyar kézilabda-válogatott játszik tétmérkőzést. A pult mellé gurítva tolókocsi, idősebb pasas ül benne, szemlátomást unatkozó páciens, aki összehaverkodott a kapu éber őrével, s most társaságul szolgál neki. Alighanem együtt szurkolnak, de éppen egyáltalán nem szurkolnak, kocsonyás tekintettel merednek a kórház előtti placc semmijébe. A magyar ember belepislant a meccsbe, éppen vezetünk, vagyis az apátiát semmi nem indokolja. Nem, egyszerűen ugyanabból a szerből vett be ez a két jóember is, mint a múltkori autószerelők. A magyar ember információt kér a portástól, aki a mélytengeri bűvárok megszeppent tekintetével merül fel mélázásából.

A magyar ember belép egy vidéki kis közértbe, ahol mozdulatlanság fogadja. Először úgy tűnik, senki sincs az üzletben,

a polcokon sorakozó áruk katonás haptákban várnak valami vezényszóra. Aztán a magyar ember megpillant egy műalkotást. A Térdére Támaszkodó Lány egész alakos szobra megtekinthető a kasszánál. Lenőtt, festett haj, túl erős rúzs, koszfoltos köpeny, szemében időtlen bánat. A kis hölgy megbabonázva fixírozza az utcán változatos alakzatokat formázó falusi port. Megszólítani lehetetlen, az elmotyogott köszönésre nem felel, az árukra vonatkozó érdeklődésre a füle botját sem mozdítja. Ugyanaz a delejes varázslat ül rajta, amely, úgy látszik, az ország legkülönbözőbb pontjain hatalmasodik el.

A magyar ember beül egy taxiba, belép egy hivatalba, egy iskolába, egy gyorsétterembe, egy kocsmába, egy múzeumba vagy nyilvános vécébe, és a lelassult életfunkciók ugyanezen jeleivel találkozik. Mintha a Csipkerózsika-mesében járnánk, ahol egyetlen leányzó idézte elő a varázst, de a teljes birodalom viselte annak következményeit, szakácstól kuktáig, királytól kertészig. Megáll az idő, lebénel az ország, ötszáz méterrel a tenger szintje alá zuhan vagy méteres jégbe fagy minden élő.

Magyar jelenség ez, vagy valami egyetemesen emberi? Pásztorbotra támaszkodó ősei időtlen révületébe hull ilyenkor vissza a magyar, vagy csak valami balkánias lustaság lopózik tagjaiba észrevétlen? Netán az errefelé nem szokásos sziesztát pótolja ki talpon, alvajáró módjára? Mindenesetre a lassan ébredező szolgáltatók munkájában nem sok köszönet van, a henteskésnek végtelen időbe telik, míg beleszalad a húsba, a taxi motorja hihetetlenül lassan indul, az iktatószámok elképesztő kínlódás árán kerülnek a papírra. A magyar ember azért mindig reménykedve bámul ki ilyenkor az ablakon, hátha megpillantja a hétfejű sárkányt vagy égi jelenést, mely ilyen ellenállhatatlan varázshatalommal uralkodik errefelé a lelkeken.

KETTŐ A MAGYAR IGAZSÁG

Két magyar ember találkozik az utcán. Jámbor, jól borotvált, rendes polgárok. Meglátják egymást, elhajítják a táskát, ledobják a kabátot, marcona képet vágnak, és kezük csípőjükre siklik. Egyszerre rántják elő revolverüket, mindkettő kapásból tüzel.

Az egész tárat kilövik, testükből számos sebnyíláson át spriccel a vér, szájuk sarkán vörös csík csorran, de másik coltot rántanak, és lönek rendületlenül. Harmadik kezükkel harmadik pisztoly után kapnak, és tovább tüzelnek. Arcuk szétroncsolva, lábuk alá vértócsa gyúlik, de negyedik kezükkel előrántják a negyedik revolvert, és nagy töltényhüvely-csilingelés mellett lövik egymást. Lassan bealkonyodik, égbolt úszik a vérben, a két magyar már csupán egy-eleven, lüktető seb, de ötvenkettedik kezükkel előrántják az ötvenkettedik coltot, és roncsolt kézzel, találomra célozva szünet nélkül lövik egymást. Ők az őspárbaj, az ős-kettősség, ők a Himnuszból a tenfiadra támadó tenfiad.

Egy ideje a két magyar ember nem az utcán találkozik, nem is a meccsen, a parlamentben vagy egy tüntetésen, hanem az interneten. Nem lönek, hanem zsidóznak, fasisztáznak, kommunistáznak, hazaárulóznak. Mindennap elvéreznek a csatatéren, minden másnap új álnéven születnek újjá, és elkezdik megint. Haló porukból támadnak fel, mint a fönix, és véres beggyel, tépett tarajjal, kocsányon lógó szemmel is csatába indulnak újra, mint két harci kakas.

A magyar ember német gyáros barátja mesélte, hogy felvett egy magyar alkalmazottat, és rettentő elégedett volt vele, mert a srác dolgozott rogyásig, tele volt ötletekkel, váratlan helyzetekben feltalálta magát, mindenhez értett. Nem is kérdés, hogy amikor egy másik magyar jelentkezett a céghez, a főnök a legnagyobb örömmel vette fel, hiszen két Jolly Jokernél jobbat nem kívánhatott. Ekkor azonban nemhogy megduplázódott volna az eddigi

teljesítmény, a két magyar együtt sem adott ki egyetlen munkaerőt. Felváltva jártak a főnökhöz panaszkodni egymásra, folyvást mindent jobban tudtak a másikinál, dühösködtek, összevesztek, csapkodtak, kiabáltak, lázadást szítottak, kavarták a balhét. Végül kijelentették, hogy amíg a másik ott van, egyikük sem tud normálisan dolgozni. A német ember fájó szívvel kirúgta mindkettőt.

Ezért is volt meglepő, mikor egy kedves román műfordító hölgy váltig állította, roppant módon irigylí a magyarokat. A magyar ember leplezetlen kíváncsisággal kérdezett rá, ugyan miért. Hát az összetartásukért, hangzott a meghökkentő válasz. Ahol két magyar összejön, rögtön összekapaszkodnak, támogatják, segítik egymást, egyszerűen verhetetlenek. Bezzeg a románok, ketten három pártot alapítanak, kikaparják egymás szemét, megfojtják honfitársukat egy kanál vízben! A magyar ember ámult, mert az ő hazájában mindezen fordított előjellel szoktak sóhajtozni, a románok, lengyelek testvéri összetartásával példálózva. Vagyis a külső szemlélő harmonikus együttműködést lát ott, ahol belülről nézve véres marakodás, késhegyre menő viták és viszálykodások dúlnak.

Magyar ember kedvenc száma a kettő. Hazája állandó hadiállapotban forrong, lövészárkok szelik keresztbe-kasul, rendre mindenkiből előbújik a Steven Seagal meg a Chuck Norris (akinek két fia volt, mint tudjuk, egy törvényes, Csák Máté és egy törvénytelen, Nemcsák Károly). A magyar ember évszázadok óta szenved kettős látásban, egy ország helyett két országot, egy ügy helyett két ügyet, egy értelmiség helyett két értelmiséget, egy vélemény helyett két véleményt, egy közjó helyett két közjót, egy sereg helyett két sereget, egy csapat helyett két csapatot lát. Persze meg kell hagyni, egy jó csatához vagy egy jó meccshez két csapat kell, de a köznapi csaták valahogy mintha nem előválogatok lennének egy-egy nemzetközi versenyhez. Mire a magyarok kijutnának a külhoni porondra, szépen elvéreznek a belharcokban.

Itt vagy labanc vagy, vagy kuruc, nincs köztes megoldás, a langyosok kiköpetnek, a kuruc labancokra és a labanc kurucokra mindkét oldalról ferde szemmel néznek, és árulót szimatolnak bennük a két tábor ordasai. A magyarok egyik fele mákosbejgli-párti, a másik fele dióspárti. Valaki vagy vörösboros vagy fehérboros. Az igazi sör a világos, de néhány felelőtlen alak mégis barnát iszik. Felettébb gyanús, aki keveri a kettőt, még kevésbé van rendjén, ha valaki búzasörre vagy hasonló lötytyőkre specializálja magát.

A magyar ember a legnagyobb hibát követi el, ha lila sállal nyakában olyan metró-kocsiba száll, ahol csupa zöld sálas énekel sörmámorban úszva. Nem kisebb szívás zöld sállal lila tömegbe keveredni. Igaz persze, az angoloknak is titkosszolgálati precizitású akciók évekig tartó sorozatába került, míg mára relatíve békésen ücsörögnek és üvöltöznek egymás mellett a United és a City szurkerei. Vagy éppen azért mutatják a tévében ezeket a képeket, mert még mindig ritkaságszámba mennek... Magyar földön egymásra fújtatnak kutyasok és macskások, szakállasok és bajuszosok, a véres és a májas hurka rajongói. A magyar ember látta egy luxemburgi akcióművész kiállítását, aki provokáció gyanánt saját véréből készített véres hurkát. Némely magyar művész jól fejlett májából jócskán kikerekedne pár kiló májasra való, meg sem éreznék a hiányt, morfondírozik a magyar ember... És közben töprengve járja a magyar utcákat, ahol a szederjes alkonyatban csorog a házfalokról a vöröslő fájdalom, és ezernyi helyi Csáknorrisz meg Sztevenszígal vívja irgalmatlan párbaját.

TUTIMEGMONDÓK

A magyar ember örömet megmondja a tutit. Bárkinek a szemébe vágja nyíltan, álneven az interneten vagy két sör/ bor közt a kocsmában vagy a lábszagú öltözőben, kocafoci után. Otthon, az

asszony előtt már nem biztos, hogy előáll vele, a főnökének se villog, és lehet, hogy az adóellenőrrel is elfelejti közölni, de hát csak szórakozottságból. Alapvetően kétféle tutimegmondás létezik, a pozitív és a negatív típusú. A pozitívban az a szép, hogy másfelől tele van negatívumokkal. Különben is valójában legalább ezerféle tutimegmondás létezik, csak éppen e kettőből vannak kikevergetve a legkülönbözőbb elegyítési arányokban. Hogy a magyar tutimegmondás és a külhoni tutimegmondás között pontosan mennyi a különbség, nem tudni, de ezt, a miénket minden magyar ember pontosan felismeri. Lássunk néhány mintapéldát!

Az idegenekről (pozitív)

Á, nincs is olyan, hogy magyar, mert mindenkinben van szlovák, sváb, zsidó, cigány, ezerféle vér, magyarok tehát nem léteznek, meg a szlovák, sváb, zsidó, cigány, mindenféle népek se, mert azok is úgy keveredtek össze. Nincs is nép, csak ember, minden körülményben!

Még mindig nyereg alatt puhítanánk a bacont meg a beefsteaket, ha nem jönnek ide az idegenek, és meg nem tanítanak a sok szuperségre, internetezésre, wok-zöldségpárolásra, kólaivásra, kínai dzsoggingban zumba-aerobikozásra, mint egy idétlen csecsemőt.

Nézd meg, aki magyar vitte valamire, mind jött valahonnan vagy ment valahová, szlovák volt, sváb, zsidó vagy cigány, egy se olyan turulsasos, szilvapálinkás, bőgatyás atyafi, aki meg mégis, az csak erősíti a szabályt. Idehaza megfojtották volna a többiek, és belekalapálják a földbe.

Az idegenekről (negatív)

Mindennek az az oka, hogy az emberek miatúróért nem maradnak meg a valagukon, ha már egyszer ide születtek vérben, mocskban, anyjuk kínjában? Minden magyar jöjjön haza, minden idegen menjen haza, mindenki menjen haza, engem meg hagyjanak élni, küldjenek pénzt onláj n utalással, nem vagyok itthon!

Most minek jönnek a más országába varjúból giroszt csinálni, kutyából pekingi csirkét, sündisznóból pörköltet, aztán csodálkoznak, hogyha leesik nekik egy méretes maflás, merthogy az emberben virtus lakik, vagy mi?

Nem minden magyar magyar, mert az a magyar, aki elárulja a magyart, nem csak olyan magyar, aki nem szereti a magyarokat, hanem az már nemmagyar!

A népi kultúráról (pozitív)

Te, milyen tyúkagyú városi fostospisták vannak a világon, fogadok, ez még a kalotaszegi szapora lötyögtetőt se tudja megkülönböztetni a homoródpadkai sűrű legényestől!

Azt a waldorfiskolás, puhatökű, elkényeztetett úrigyereket neki, aki megeszi a cápauszonyt tequilamártással, de nyafog a disznóölésen, védi az állatokat, de lefolyóba engedi a boltból vett gyíksárkányt, assziszti, vákuumfóliába' terem a paradicsom!

Ej, régen még a lócitronyok is nagyobbak voltak, kiment az ember szépen a mezőre, aztán szántott meg vetett meg gyomlált meg aratott látástól pistulásig, nem a béna filmeket nézte meg a béna mobilapplódokat töltögette meg az ökörséget posztolta számolatlan a világba, hadd folyjon, mint a hígfos, hanem

pitymallatnál kelt, tyúkokkal feküdt, ha meg nem dolgozott, nem segínyt kapott, hanem az ispán ostora cserzette ki a hátsaját, azok voltak a szép idők!

A népi kultúráról (negatív)

Hagyjál lógva a népi motívumokkal, hát a tulipán holland, az ibolya fokföldi, a kék nefelejcsnek meg semmi köze a felejtéshez... Mit szívhatott, aki ezt kitalálta?

Ne mondja már senki, hogy attól leszek valami baromi nagy magyar, ha jobbra-balra tipegek rámás csizmában, kurjongatok közben, csapdosom a földet, száz méterről érezni, hogy fokhagymát ettem, verem az asszonyt, kiköpök egy csattanósat. Huszonegyedik század, nézz már körbe, miről beszélsz, kiskancsó?

Kell neked népi világ? Születnél volna béresnek, akinek a feleségét gerincre vágják az uraságok, a lánya kútba ugrik, mert mást szeret, mint akit kinéztél neki, ne juss egyről a kettőre, verje el minden búzádat a jég, szikkassza ki az aszály, tyúkodat vigye el a róka, tehened dögöljön meg, aztán néptáncoljál meg csujogassál örömedben!

A politikusokról (pozitív)

Ezt az országot teljesen tönkretették, de szerencsére jött az Orbán/Gyurcsány, és kivirágoztatta, felpántlikázta, minden olcsóbb lett, és mindenkinek jobb lett, de a majmok nem értékelik, mert jobb' esik a májuknak mindent csak fikázni.

Én azért szavazok az ilyenekre és nem az olyanokra, mert ezek voltak odafenn mostanáig, aztán már jól szétlopták magukat, azt se tudják, hova legyenek jó dolgukban. Mármost ha ezeket újraválasztjuk, ezek már biztos nem fognak annyit csóringálni, mint

az olyanok meg a még amolyanok, akik csak most kezdik a tolvajkodást.

Aj, a politikus mind egyforma, a szeme se áll jól, jobb, ha figyeled, mert még rá se szavaztál, a keze már a zsebedben turkál, feltérképezi az anyagi tehetségedet, ugye. Azért arra a szép szál magyar emberre mégiscsak reászavazok, mert csudálatos csíkos nyakkendői vannak, és olyan virágosan beszél, hogy győzzed megérteni. Múltkorában meg direkte rám nézett a televízióból, azt hiszed, nem vettem észre?

A politikusokról (negatív)

Ide kellene felkötni mindet Órbányitól Gyurcsányiig, ehun-e, megmutatom, erre a kampóra, lógnának helyre magyar sorban, mint a hurkakóbász, aztán ilyen derék, tisztességes, szép arcú emberekkel megtölteni a parlamenti közvetítést, mint például én! Hadd lássa ország-világ!

Kérem, ezek szétlopták a téeszcsét, a rendszert meg a váltást meg a rendszerváltást, viszik haza darabokban az Európai Uniót is, aztán csodálkozik az Angyela Merkel, hogy hová lett alóla a vánkos. Lopnak ezek még álmukban is, de még talán a koporsóból is kinyúl a kezük, ha valami pénzesebb gyászolók járnak arra. Ja, hogy ez a pénztárca? Itten találtam a földön, épp vissza akartam adni, nem vagyok én haramia!

Tudom én, hogy megy ám ebben az országban, kéz kezet mos, uram-bátyám, sundám-bundám, száll a madár zsebből zsebbe, jobban kenik a potentátokat, mint az ajtó zsanérját. Akinek nincs más, mint tehetsége, húzza le magát nyugodtan a klotyón, előre megmondom, nem fog érvényesülni, csak a bratyizás meg a

sunyizás meg a protkózás működik. Már most nézd, egy ilyen zseni, mint én, máshol már államelnök lenne, egy kalap szmöttyit nem ér ez az ország, na csin-csin, öregem, ma mindenkinek a vendége vagyok!

HA MEG HA

A magyar ember eltöprengett rajta, hogy hazája betűjele helyett (HU) talán célszerűbb és jellemzőbb lenne egy másikat használni, nevezetesen azt, hogy: HA. Szóba jöhetne a HU-HA is, de ez a kelleténél ritkábban jut eszünkbe a magyarokról.

Fura egy hely az a HA, a magyar ember ott tartja történelmi igazságait.

HA az Árpád-ház nem hal ki, ma is az utolsó Árpád uralkodna, és vagy szemüveges és intelligens européerként mondana beszédet Brüsszelben három nyelven, vagy copfos és bajszos nagyúrként szépen térdére fektetné azt, aki a Parlamentben oktondiságot beszélt, és elpirospecsenyézne a hátsóját. Szóval szép rendet tartana idehaza, és önbecsülésből munka után mindig az Árpád hídon keresztül gurulna haza. Az is lehet, hogy az Árkád áruházban vásárolna, elvégre az az egy betű igazán nem olyan nagy különbség.

HA Mátyás nem hal meg, nincs oda az igazság, nem oda Buda, a törökök nem dúlják fel a palotáinkat és nem rombolják le a templomokat, nem égetik el a könyveket és nem olvasztják be a kincseket, nem ölik le a fele lakosságot, nem viszik el az elrabolt gyerekeket janicsárnak, nem pakolják tele a Héttorony börtönét magyarokkal, és az ország nem szakad ketté. Vígán élnénk a virágzó középkor-turizmusból, mint Marci Hevesen.

HA az 1848-as forradalmat nem verik le a befürdött Habsburgok által segítségül hívott orosz cár hadai, a magyarok megkoronázzák Kossuth Lajost, aki felszabadítja a jobbágyokat, kiosztja a népnek a labanc uraságok földjeit, egyenrangúsítja a nemzetiségeket,

beszédet tart minden évben a saját szobránál és kikiáltja a Magyarországi Egyesült Államok függetlenségét.

HA Trianonnál nem csatolják el az ország akkori területének kétharmadát, akkor most több nyersanyagunk és még több szociális problémánk lenne, kisebbségeink küzdenének az autonómiáért, mi meg berzenkednénk az ellen, hogy románul, szlovákul, horvátul cseverésszenek, és jelentős összegeket kelljen fordítani anyanyelvi iskoláztatásukra.

HA 1945-ben kiugrunk a vesztes háborúból, az oroszok helyett behívjuk az amerikaiakat, akik rágógumit hoznak, tankra ültetik a kiskölköket, és nem erőszakolják meg asszonyainkat, kiírjuk a szabad választásokat, és elkezdhetjük demokratikus keretek között azt a végeláthatatlan politikai huzavonát, amelyet jelenleg is úgy, de úgy ununk.

HA 1956-ban a nagyhatalmak felemelik ejnyebejnnyező mutatóujjukat, a megszeppent Vörös Hadsereg nem vonul be az országba, ellenben Kádár Jánosnak tányérsapkát nyomnak a fejébe a moszkvaiak, és attól fogva haptákban kell állnia naphosszat a Lenin-mauzóleum előtt. Nagy Imre bejelenti, hogy „csapataink nem állnak harcban”, Mindszentynek nem kell az amerikai követségre menekülnie. A termelést tovább irányítják a Munkástanácsok, és létrejön az egyetlen alulról szerveződő szocialista állam, amelynek megléte senkinek sem érdeke, úgyhogy demokratikus keretek közt hamar megbuktatja a Gigászi Hamburgertröszt, és ugyanazokon a bulvárhír-vizsgákon kellene átmennünk, mint manapság, ugyanazt a rozsdamaró kólát innánk védőital gyanánt, mint amit ma is.

HA 1989-ben nem indul meg az egymással marakodó, versenyt privatizáló pártok basáskodása, ha a népi demokratikus tulajdon átalakul közvagyonná, ha a termelőszövetkezetek a termelők kezébe kerülnek, a gyárak a munkásokéba, az ingatlanok a bérlőkébe, a Balaton-part strandjai a nyaralókéba, akkor a kisemberek lopták volna szét az országot és nem a nagyok. A

politikai elit és a múlt rendszer volt felső vezetése pedig a kocsmában iddoggálna mikroszkopikus nyugdíjából vagy a segélyből, és a kisfejű kisembereket szidnák, mert mindenről azok tehetnek.

A magyar ember időnként összeül más magyar emberekkel, az asztal közepére kitesznek adunak egy köpcös üveg Unicumot, mert az keserű, mint az élet meg mint az okos tanulságok meg mint az alkohol marta ráncok a magyarok ábrázatán. A második kör tömény keserűség után elkezdik játszani a „Ha meg ha” nevezetű össznemzeti társasjátékot, egyetlen végtelenhosszú nyakláncot fűznek belőle, és a mese végén fanyarul, hitetlenkedve felkacagnak: „HA-HA-HA-HA-HA”.

TUJÁZÁS

Ül a magyar ember, és nagyon vigyorog, talán be van piázva, talán be van tépve, talán gyári hibás, talán csak az adrenalin szállt a fejébe, elvégre nem mindennapi kalandban van most része. Eddig csak tolt a konyhafilozófiát, asztalsarkon búslakodott, osztotta az észt a kocsmában, de most nekidurálta magát, felkerekedett, és olyat tesz, hogy nahát! Mindenkinék szeme-szája eláll a csodálkozástól, a többi magyar emberek nyakukat nyújtogatják, a mobiljaikat kapdossák elő a zsebükből, hímeznek és fényképeznek és nevetnek és mutogatnak, és egymást bökdösik: látod, ő nem csak a száját tépte, ő megcsinálta!

Ül a magyar ember, és úgy érzi magát, mint a szegény ember legkisebb ha, aki kapta magát, világgá ment, kiállta a próbákat, elhódította a királynő kezét és a fele királyságot, szerzett mindenjáró asztalkát és csodasípot és láthatatlanná tévő köntöst és hétmérföldet lépő csizmát, aztán meg sem állt a világ végéig, ahol is leült, és lelógatja a lábát.

Ül a magyar ember a semmi ágán, ahogy egy magyar költő mondaná, vagy az ég korlátjain mint elítélt fegyenc, ahogy egy

másik magyar költő mondaná, és úgy lógatja lábát, mintha két elvesztett világháború lövészárka tátongna alatta. Mintha szétfűrészelt országhatárok tátongnának alatta, mintha a csak turistaként látogatható erdélyi hegyek szurdékai vagy a felvidéki aranybányák tárnái nyílnának odalenn. Mintha a pénzügyi válság aknáí ásítanának a mélyből, mintha az elherdált politikai bizalom metróalagútjai sivítanának odalenn.

Ül a magyar ember, mert ehhez van szokva, hogy mint egy vadnyugati hős üljön a kanyon peremén, veszteségek partján, atombombával letarolt világok szemhatárán. Ül, és furcsállja, hogy alatta mozog a föld. Alatta tovagördülnek a sínek, ha nem is éppen azok, amelyeken József Attila vesztette életét, nem is azok, amelyeket Matuska Szilveszter röpített levegőbe, nem is azok, amelyek magyar bakákat szállítottak a Don-kanyarba, nem is azok, amelyek magyar zsidókat szállítottak a haláltáborokba magyar bakák felügyelete mellett. Nem történelmi sínek ezek, de azért azok is, egy sín egyenlő az összes sínnel, az összes vágatással és az összes üzemi balesettel. Ahogy egy apró termetű, nagy fülű magyar humorista és konferanszié mondta, a kutya azért vonít a pályaúdváron, mert érzi, hogy az is egy SÍNTÉR. Vaúúú!

Ül a magyar ember, és tujázik, ahogy ezt szaknyelven emlegetik. Viteti magát egy villamossal, ingyen és bérmentve, jegy és bérlet nélkül, a nemzet harmadik utas potyautasaként. Háromszor veri vissza a BKV-n, akár Ludas Matyi, az összes hatóságon és hatalmasságon, csak azért is leutazza a magáét, ami jár, az jár, és a magyar embernek ez ezeréves jussa. Tömegsport volt ez valamikor, a mai szemmel lusta és lomha omnibuszok és első villanyosok idején sokszor fűrtökben lógtak a kölkök az ütközőkön, a lépcsőkön. Gyorsul az élet, gyorsul a villamos, elkényelmesedtek az emberek, inkább vesznek jegyet, inkább bliccelnek, inkább hagyják, hogy az ellenőr leszállítsa őket, inkább letagadják az összes igazolványaikat, inkább bemondják a világ

összes hamis lakcímét, a tujázáshoz bátorság kell, és a magyar ember most bátor. Alatta a semmi, alatta a sínek, mégis mozog a föld, és messze a végállomás!

Table of Contents

[FÜLED BOKÁIG](#)
[A KÍNIAIK A GOLYÓIKKAL SZÁMOLNAK](#)
[SZADISTA BÖLCSŐDALOK](#)
[HOGYAN SZÁLLÍTSUNK ANYÓST?](#)
[MAGYAR NYELVLECKÉK HALANDÓKNAK](#)
[HOMÉROSZ ÉS A FOCIVÉBÉ](#)
[ÚSZNI A BETONBAN](#)
[KÜL EZ A PLÉSZ](#)
[MAGYAR NYELV ÉS NYOMDAFESTÉK](#)
[SZERÉNY, MINT AZ IBOLYA](#)
[PECÁZZUNK REFORMHALAT!](#)
[ROKONOK ÉS RÓKÁZÁSOK](#)
[JOBB MA EGY POFON](#)
[MINT HOLNAP EGY TŰZHARC?](#)
[KÜLMAGYAROK](#)
[RÉGEN TÉP](#)
[HAJH, DE BŰNEINK MIATT](#)
[LEDZSEN EDZS SZHÉJP NAPOD!](#)
[TÁVGYÓGYÁSZ ÉS FEKETE MACSKA](#)
[VANDÁLOK](#)
[FIGYELEMCSAPDA](#)
[AVAGY UTAZZUNK EGYÜTT!](#)
[EZERMESTEREK](#)
[FOGJUK MEG, ÉS...](#)
[MEGÁLL AZ IDŐ](#)
[KETTŐ A MAGYAR IGAZSÁG](#)
[TUTIMEGMONDÓK](#)
[TUJÁZÁS](#)